

Хмельницький національний університет

Факультет економіки і управління

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Фіскальне середовище функціонування бізнесу в Україні за матеріалами ПП
«СОЛОМІЯ-СЕРВІС», м. Львів

Рівень вищої освіти бакалавр

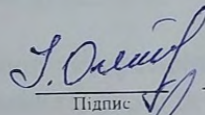
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і найменування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і найменування

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

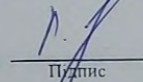
КВРФБС 022288.01.03.00

Виконав студент IV курсу, група ФБСз-21-1
Шифр

Підпис

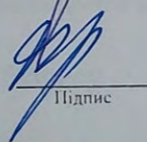
Олександра ІВАНЮРА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник канд. екон. наук, доцент
Науковий ступінь, учене звання

Підпис

Леся МАТВІЙЧУК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

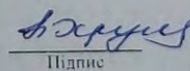
Нормоконтролер

Підпис

Олександр ФУРДУМКА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:

Завідувач кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та фондового ринку
Назва

Підпис

Ніла ХРУЩ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

19.06. 2025
Дата

Хмельницький 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Шифр і найменування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Шифр і найменування

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФБСС

Ніла ХРУЩ *Хрущ*

10 06 2025

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Іванюри Олександрі Юріївни

Прізвище, ім'я, по батькові студента

1 Тема роботи: Фіскальне середовище функціонування бізнесу в Україні за матеріалами ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС», м. Львів

Керівник роботи Матвійчук Леся Олексіївна, канд. екон. наук, доцент

Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учасне звання

Затверджено наказом ректора університету від 07.02.2025 № 23 (додаток № 5)

2 Строк подання студентом роботи на кафедру до 07.06.2025

3 Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти; спеціальна методична та наукова література (вітчизняні та зарубіжні видання); періодичні видання за темою дослідження; фінансова звітність ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС»

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1 Теоретико-методичні засади формування фіскального середовища функціонування бізнесу

2 Аналітико-практичні аспекти оподаткування бізнесу

5 Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

1. Ознаки фіскального середовища функціонування бізнесу

2. Основи податкового регулювання розвитку бізнесу

3. Динаміка донарахованих грошових зобов'язань у 2022-2024 роках

4. Динаміка податку на прибуток ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2022-2024 роках

5. Динаміка витрат з податку на додану вартість ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2022-2024 роках

6. Динаміка чистого прибутку ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2022-2024 роках

7. Напрями удосконалення фіскального середовища функціонування бізнесу в Україні

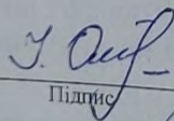
6 Консультанти розділів кваліфікаційної роботи		Підпис, дата	
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання 10 лютого 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва розділів (етапів) кваліфікаційної роботи	Строк виконання	Примітки
1 Затвердження плану кваліфікаційної роботи	до 10.04.2025	Виконано
2 Аналіз, систематизація економічної літератури, збір та обробка статистичних матеріалів, фінансової звітності за темою кваліфікаційної роботи	до 25.04.2025	Виконано
3 Написання текстової частини кваліфікаційної роботи	до 25.05.2025	Виконано
4 Підготовка ілюстративних матеріалів та оформлення кваліфікаційної роботи	до 01.06.2025	Виконано
5 Попередній захист кваліфікаційної роботи	до 14.06.2025	Виконано
6 Захист кваліфікаційної роботи	з 18.06.2025	Виконано

Студент

Підпис

Олександра ІВАНЮРА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник кваліфікаційної роботи

Підпис

Леся МАТВІЙЧУК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Студент: Олександра ІВАНЮРА

Керівник: Леся МАТВІЙЧУК, к.е.н, доцент

Тема роботи: Фіскальне середовище функціонування бізнесу в Україні за матеріалами ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС», м. Львів

Ключові слова: фіскальне середовище, бізнес, методи, інструменти, загальна система оподаткування, податкове регулювання, спрощена система оподаткування.

Мета роботи: поглиблення теоретико-методичних положень і практичних підходів до формування фіскального середовища функціонування бізнесу.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є фіскальне середовище функціонування бізнесу.

Предмет дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичні рекомендації щодо формування та удосконалення фіскального середовища функціонування бізнесу.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки: проаналізовано погляди науковців на сутність поняття «фіскальне середовище», визначено особливості фіскального середовища функціонування бізнесу, систематизовано інструменти та методи податкового регулювання суб'єктів господарювання.

Визначені такі перспективи (шляхи) розвитку: розроблено напрями удосконалення фіскального середовища функціонування бізнесу.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 57 сторінок друкованого тексту. Робота містить 10 таблиць, 7 рисунки та 3 додатки. Список використаних джерел налічує 40 найменувань.

Дата виконання кваліфікаційної роботи 06.06.2025

Дата захисту кваліфікаційної роботи 18.06.2025

Студент Олександра ІВАНЮРА

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Л. Матвійчук
(підпис)

Зміст

Вступ	5
1 Теоретико-методичні засади формування фіскального середовища функціонування бізнесу	7
1.1 Економічна сутність та особливості фіскального середовища функціонування бізнесу	7
1.2 Інструменти та методи податкового регулювання бізнесу	17
2 Аналітико-практичні аспекти оподаткування бізнесу	25
2.1 Аналіз фіскального середовища функціонування бізнесу в Львівській області та фінансово-господарської діяльності ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» за 2022-2024 роки	25
2.2 Напрями удосконалення фіскального середовища функціонування бізнесу на прикладі ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС»	37
Висновки	49
Список використаних джерел	52
Додатки	57

Вступ

В умовах сучасних економічних трансформацій і зростаючої нестабільності український бізнес виступає одним із основних рушіїв економічного розвитку. Він не лише забезпечує працевлаштування та стимулює впровадження інновацій, а й виконує важливу соціальну функцію, сприяючи збереженню суспільної рівноваги. У цьому контексті фіскальне середовище набуває особливої ваги, оскільки саме воно визначає сприятливість умов для здійснення підприємницької діяльності, впливає на рівень інвестиційної привабливості, активність бізнес-середовища та фінансову стійкість економічних суб'єктів. В умовах постійних зовнішніх і внутрішніх викликів, характерних для України, формування ефективного та збалансованого фіскального простору є критично важливим завданням державної політики, спрямованої на підтримку малого, середнього та великого бізнесу.

Важливе значення для формування фіскального середовища функціонування вітчизняного бізнесу мають напрацювання таких науковців як З. Варналій, А. Крисоватий, Т. Мединська, О. Гуцалюк, І. Цимбалюк, Є. Кузькін, В.Опарін. Віддаючи належне значним науковим доробкам вчених варто відзначити необхідність подальшого проведення аналізу фіскального середовища, а також формування практичних рекомендацій щодо вдосконалення податкової політики з урахуванням сучасних викликів та потреб бізнесу.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних положень і практичних підходів до формування фіскального середовища функціонування бізнесу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність та підходи до розкриття змісту поняття «фіскальне середовище»;
- дослідити особливості фіскального середовища функціонування вітчизняного бізнесу;

- дослідити інструменти та методи податкового регулювання бізнесу;
- фіскального середовища функціонування бізнесу в Львівській області;
- визначити напрями удосконалення фіскального середовища функціонування бізнесу.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є фіскальне середовище функціонування бізнесу.

Предмет дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичні рекомендації щодо формування та удосконалення фіскального середовища функціонування бізнесу.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у ході дослідження застосовувалися загальнонаукові і спеціалізовані методи та прийоми, зокрема: спостереження, теоретико-логічного узагальнення, порівняння – для визначення сутності та особливостей фіскального середовища функціонування вітчизняного бізнесу; групування, аналізу та синтезу – для дослідження інструментів та методів податкового регулювання бізнесу; ретроспективного, статистичного аналізу – при дослідженні фіскального середовища підприємницької активності в Львівській області та діяльності ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС»; графічні методи – для наочного представлення отриманих результатів дослідження.

Практична значущість одержаних результатів полягає у визначенні особливостей та напрямів удосконалення фіскального середовища функціонування вітчизняного бізнесу.

Інформаційною основою дослідження виступали: Нормативно-правові акти, що регулюють питання оподаткування, аналітичні матеріали Державної податкової служби; фінансова звітність ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС», наукові праці, а також монографічна література присвячені фіскальній тематиці.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 57 сторінок друкованого тексту. Робота містить 10 таблиць, 7 рисунки та 3 додатки. Список використаних джерел налічує 40 найменувань.

1 Теоретико-методичні засади формування фіскального середовища функціонування бізнесу

1.1 Економічна сутність та особливості фіскального середовища функціонування бізнесу

На сучасному етапі розвитку бізнес є невід'ємною складовою національної економіки, що забезпечує гнучкість ринку, створення нових робочих місць, розвиток конкуренції та формування підприємницького середовища. Однією з головних рис сучасного бізнесу є здатність швидко адаптуватися до ринкових вимог, впроваджувати нові ідеї, продукти та послуги. Саме тому підприємництво виступає джерелом інновацій, активно сприяючи технологічному розвитку економіки. В умовах надзвичайно складної економічної ситуації, зокрема на тлі воєнних подій, трансформації податкової системи та глобальних викликів, роль підприємництва як джерела економічної стабільності та відновлення зростає. Саме бізнес здатен забезпечити швидке реагування на локальні потреби, відбудову підприємницького потенціалу та створення передумов для відновлення нашої держави.

Ураховуючи вагоме значення суб'єктів господарювання для економіки, його сталий розвиток неможливий без активної державної підтримки, належного нормативно-правового регулювання, ефективної системи оподаткування, а також спрощених вимог до ведення діяльності та звітності. У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба в розробці та реалізації виваженої державної політики підтримки підприємництва. Особливе значення в цьому контексті належить формуванню справедливого, передбачуваного та стимулюючого фіскального простору, що створить сприятливі умов для масштабування бізнесу, стимулювання інновацій та підвищення його конкурентоспроможності.

Погляди науковців на сутність поняття «фіскальне середовище» наведені у таблиці 1.1

Таблиця 1.1 – Погляди науковців на сутність поняття «фіскальне середовище»

Автор	Визначення поняття «фіскальне середовище»
А. Крисоватий	«середовище реалізації фінансових відносин, що наявні внаслідок специфічних взаємодій індивідів та їх груп з державою або державними інституціями з приводу розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів у локальному, національному, міждержавному та глобальному вимірах щодо управління доходами, видатками і борговими зобов'язаннями держави у певному циклі економічного розвитку» [37, с. 10]
Є. Волковський, Е. Котіна, М. Степура	«загальна сума фінансових ресурсів, фактично чи потенційно наявних у розпорядженні територіальних органів влади, які об'єктивно можуть бути використані ними для виконання своїх повноважень у межах існуючої моделі фіскального федералізму» [5, с. 359]
І. Цимбалюк	«просторовий середовище взаємодії між економічними суб'єктами та органами самоврядування стосовно перерозподілу фінансових ресурсів регіону, детермінантами формування та розширення якого є: орієнтири та механізми фіскальної політики; бюджетний устрій і структура бюджетної системи; величина податкового потенціалу території» [38, с. 167]
Т. Мединська	«поняття, що описує загальну сукупність умов формування та реалізації фіскальної політики, які включають усі чинники впливу на державні фінанси, враховує економічний і політичний контекст, правове регулювання, макроекономічні індикатори, а саме: рівень доходів і витрат, податково-бюджетна політика, правова база, макроекономічні умови, податкова система, економічне зростання, інфляція, економічна, соціальна та політична стабільність, міжнародна кон'юнктура, в т.ч. рівень міжнародного кредитування, зовнішнього боргу, глобальні соціально-політичні ризики і т.д., що також охоплює всі процеси, пов'язані з адмініструванням бюджетних доходів і витрат» [26, с. 167]
П. Пірнікоза	«середовище, яке формується під впливом офіційно встановлених норм фіскального законодавства та неофіційних, усталених у суспільстві законів, правил поведінки, що регулюють і контролюють діяльність (поведінку) суб'єктів фіскальних правовідносин» [30, с.31]
І. Чернець	«фінансові відносини, які виникають в результаті взаємодії фізичних, юридичних осіб та їх груп з державою або державними інституціями з приводу розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів на державному рівні щодо управління доходами, видатками і борговими зобов'язаннями держави» [40, с. 107]
Є. Кузькін	«сукупність локалізованих у межах певної території економічних процесів і господарських відносин, результати здійснення яких у межах дії податкового та бюджетного механізмів держави визначають на основі розробки та реалізації активної фіскальної політики фінансовий потенціал, який може бути використаний для реалізації органами самоврядування на місцевому рівні діапазону рішень у сфері регіонального розвитку, що відповідають загальнодержавним цілям та пріоритетам підтримки життєдіяльності територіальної громади, в межах дотримання вимог та обмежень щодо збереження стійкості фінансового стану держави та її регіонів» [21, с. 331]

Поняття «фіскальне середовище» є комплексним і багатограним, що породжує існування різних підходів до його трактування. Визначення сутності фіскального середовища залежить від наукового підходу, рівня аналізу та цілей дослідження. У загальному розумінні фіскальне середовище охоплює систему податкових і бюджетних відносин між державою та суб'єктами господарювання, які визначають умови функціонування економічних агентів у країні.

На основі аналізу фахової економічної літератури можна виокремити інституційний, функціональний, системний та регуляторний підходи.

Відповідно до інституційного підходу фіскальне середовище розглядається як сукупність фіскальних інституцій, норм і правил, що регулюють податкові та бюджетні взаємовідносини між державою і суб'єктами господарювання. Сюди входять: податкове законодавство; регуляторна політика; контрольні органи; державна фіскальна стратегія.

Сутність функціонального підходу полягає у тлумаченні фіскального середовища як системи взаємодії фіскальних інструментів, які забезпечують виконання функцій держави – фіскальної, розподільчої, стимулюючої та контролюючої.

Відповідно до регуляторного підходу фіскальне середовище розглядається як чинник, що впливає на економічну поведінку підприємств і домогосподарств, зокрема на: рівень підприємницької активності; інвестиційну мотивацію; ухилення від оподаткування.

Системний підхід дозволяє трактувати фіскальне середовище як взаємопов'язану систему фіскальних елементів – податків, зборів, бюджетних видатків, субсидій, які функціонують у взаємодії з іншими макроекономічними умовами.

«Для усвідомлення сутності фіскального середовища, яке впливає на стимулювання підприємницької діяльності, важливо чітко визначити його основні параметри. Це дасть змогу виокремити ключові характеристики цього середовища та розкрити його зміст на різних рівнях управління» [26, с. 151].

Фіскальне середовище на національному рівні виступає однією з ключових складових економічної системи держави, адже саме воно визначає характер і спрямованість взаємодії між суб'єктами господарювання та органами державної влади в контексті формування й реалізації податково-бюджетної політики. Його формування відбувається в межах інституційних, організаційно-правових та нормативно-методичних механізмів, які задають правила поведінки для економічних агентів і впливають на їхню фінансову стабільність, інвестиційну активність та рівень ділової ініціативи. Це середовище охоплює комплекс взаємопов'язаних елементів – податкову систему, механізми бюджетного фінансування, регуляторну базу, фіскальні стимули та інструменти державного впливу – які формуються і функціонують у межах реалізації фіскальної політики. Особливе значення мають законодавчі норми, що регламентують обов'язки й права платників податків, механізми адміністрування податків і зборів, порядок формування страхових резервів, звітності, використання податкових пільг тощо. На макрорівні фіскальне середовище відіграє стратегічну роль у забезпеченні стабільності державних фінансів, наповненні бюджету та формуванні умов для збалансованого економічного зростання. У той же час, для суб'єктів малого та середнього бізнесу воно є визначальним фактором у прийнятті управлінських рішень – зокрема, щодо виходу на ринок, розміру інвестицій, легалізації доходів або згортання діяльності.

Фіскальне середовище на національному рівні є не лише сукупністю формальних правил, а й реальним економічним простором, який формує стимули або обмеження для підприємницької діяльності. Його ефективність залежить від здатності держави забезпечити прозорість, стабільність і передбачуваність фіскальної політики, а також створити сприятливі умови для розвитку бізнесу через дієві фінансові інструменти, податкові стимули та мінімізацію адміністративного тиску.

Фіскальне середовище на регіональному та місцевому рівнях формується через систему взаємовідносин, що виникають у процесі реалізації фіскальної політики в межах відповідного рівня управління. Воно відображає комплекс

заходів, спрямованих на удосконалення механізмів оподаткування та стимулювання підприємницької активності, із метою узгодження державних інтересів щодо соціально-економічного розвитку регіонів і територіальних громад з їхніми власними економічними цілями. Таке середовище формується завдяки використанню інструментів регулювання, які перебувають у розпорядженні як центральних, так і місцевих органів влади, зокрема в частині управління податковими надходженнями, запровадження фіскальних стимулів, надання пільг та підтримки малого і середнього бізнесу. У результаті це сприяє розв'язанню важливих завдань – зменшенню територіальних диспропорцій у розвитку, підвищенню економічної самодостатності громад, створенню умов для фінансової децентралізації та забезпеченню більшої просторової рівноваги у доступі до ресурсів, послуг і можливостей для населення. Загалом, фіскальне середовище на регіональному й локальному рівнях відіграє важливу роль у стимулюванні внутрішнього економічного потенціалу, активізації підприємництва на місцях і формуванні передумов для сталого розвитку територій.

Фіскальне середовище функціонування бізнесу є сукупністю податкових, бюджетних, фінансових і регуляторних умов, створених державою на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, які визначають економічні стимули або обмеження для діяльності суб'єктів підприємництва.

Фіскальне середовище функціонування бізнесу охоплює:

- систему оподаткування бізнесу (ставки, пільги, спрощені режими, порядок адміністрування);
- доступ до державних фінансових ресурсів (дотації, субсидії, бюджетні програми підтримки);
- механізми податкового контролю й звітності;
- стабільність та передбачуваність фіскальної політики.

Ефективне фіскальне середовище сприяє легалізації бізнесу, підвищенню його інвестиційної активності, зростанню доходів і зайнятості, а також зміцненню фінансової самодостатності територій.

Фіскальному середовищу функціонування бізнесу притаманні специфічні ознаки (рисунок 1.1).

Рисунок 1.1 – Ознаки фіскального середовища функціонування бізнесу
Джерело: побудовано автором на основі [25, 26, 37]

Складність фіскального середовища обумовлюється наявністю великої кількості факторів і показників, що впливають на його формування, які постійно змінюються та відрізняються за рівнем варіативності та значущості. При цьому для підприємств різних масштабів та сфер діяльності ця складність проявляється по-різному, маючи свій специфічний характер залежно від умов функціонування. До прикладу, для малого бізнесу навіть незначні зміни у нормативно-правовій базі можуть створювати суттєві виклики через обмежені фінансові, кадрові та аналітичні ресурси. Суб'єкти господарювання, що належать до середнього та великого бізнесу не такі чутливі до змін, проте зміни у оподаткуванні також можуть суттєво впливатимуть на діяльність підприємств. Для суб'єктів малого підприємництва складність фіскального середовища проявляється не лише в частоті змін законодавства, а й у неоднозначності тлумачення податкових норм, обмеженій доступності консультацій та інформації, а також у надмірному адміністративному навантаженні.

«Часова оцінка фіскального середовища пов'язана з динамікою змін у національних, регіональних і місцевих умовах ведення бізнесу. Вона

відображає вплив таких чинників, як посилення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування, особливості інституційного устрою, територіального розміщення суб'єктів господарювання та просторової концентрації їхньої економічної активності. Усі ці аспекти змінюються з часом, впливаючи на доступність ресурсів, рівень податкового навантаження та характер взаємодії бізнесу з фіскальними органами в різних періодах і регіонах» [26, с.152].

Взаємообумовленість чинників формування фіскального середовища полягає в тому, що окремі елементи цього середовища не діють ізольовано, а впливають один на одного у взаємозв'язку, утворюючи складну систему, яка визначає умови оподаткування, фіскального контролю та функціонування бізнесу загалом. Ці чинники поділяються на зовнішні та внутрішні, а також мають економічну, правову, інституційну, політичну та соціальну природу. Їхній взаємний вплив формує характер фіскального клімату країни або регіону.

У межах національного фіскального простору формується й удосконалюється складна система взаємодії між усіма учасниками економічного процесу – державними органами влади, органами місцевого самоврядування, бізнесом, інституціями громадянського суспільства та домогосподарствами. Ця взаємодія охоплює не лише процеси сплати податків та зборів, а й ширший контекст оптимізації бюджетних відносин, що включає планування доходів і видатків бюджетів різного рівня. Така багаторівнева фіскальна архітектура створює систему координації між усіма рівнями влади та секторами економіки та тісно переплітається з впливами глобального економічного середовища, зокрема в частині руху капіталів, транснаціонального оподаткування, застосування міжнародних податкових угод та вимог фінансової прозорості.

Фіскальне середовище в сучасних умовах є надзвичайно динамічним, що означає його постійну зміну під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. Ці зміни охоплюють як податкову політику (ставки, пільги, форми звітності), так і бюджетне регулювання, що визначає розподіл і використання фінансових ресурсів держави. Таке середовище формується під впливом макроекономічної

ситуації, політичних рішень, міжнародних зобов'язань, змін у законодавстві та адміністративних реформ. Усе це вимагає від суб'єктів господарювання постійної адаптації до нових умов. Особливо чутливим до динаміки фіскального середовища є малий бізнес. Часті зміни у податковому законодавстві створює додаткове навантаження на підприємства. Водночас, динаміка фіскального середовища може мати і позитивний ефект, якщо зміни орієнтовані на дерегуляцію, спрощення процедур і зниження податкового навантаження. Наприклад, впровадження електронних сервісів, автоматизація перевірок, розширення податкових пільг для окремих категорій бізнесу можуть стати інструментами стимулювання підприємницької активності.

Системність фіскального середовища означає його цілісність, внутрішню узгодженість і функціонування як взаємопов'язаної сукупності елементів – податкової, бюджетної, адміністративної та регуляторної політики. Це передбачає, що всі складові фіскального середовища не діють ізольовано, а взаємодіють між собою в межах єдиної логіки державного управління фінансами.

Системність фіскального середовища передбачає:

- узгодженість податкової та бюджетної політики (наприклад, податки мають відповідати потребам бюджету, а витрати – можливостям доходної частини);
- стабільність і передбачуваність регулювання, що дозволяє бізнесу планувати діяльність у довгостроковій перспективі;
- взаємозв'язок між рівнями управління – центральним і місцевим, із чітким розподілом фіскальних повноважень;
- узгодженість законодавчих норм із практикою адміністрування, коли податкові закони, механізми їх реалізації та контрольні функції працюють як єдиний механізм.

Оптимальність фіскального середовища полягає у досягненні збалансованого поєднання між ефективністю фіскальної системи (забезпечення необхідного обсягу надходжень до бюджетів різних рівнів) та її здатністю стимулювати підприємницькі ініціативи, а також активізувати ділову

активність суб'єктів господарювання. Йдеться про необхідність формування такої податково-бюджетної політики, яка одночасно забезпечує стабільне фінансове підґрунтя для держави та створює сприятливі умови для розвитку бізнесу, особливо це стосується малого бізнесу, який є драйвером розвитку економіки.

В Україні діє дві системи оподаткування бізнесу загальна та спрощена.

Загальна система оподаткування базується на сплаті податку на прибуток (для юридичних осіб) та податку на доходи фізичних осіб (для фізичних осіб - підприємців), а також ведені бухгалтерського обліку та звітності на загальній засадах. Такий режим оподаткування є більш складним з позицій адміністрування порівняно зі спрощеною системою, але водночас надає більше суб'єктам господарювання можливостей для здійснення різних видів діяльності без обмежень щодо обсягу доходу, кількості найманих працівників чи виду підприємницької діяльності. Відповідно до Податкового кодексу ставка податку на прибуток складає 18 %.

Відповідно до Податкового кодексу України «спрощена система оподаткування, обліку та звітності є особливим механізмом справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, на сплату єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності» [31].

«Спрощена система передбачає поділ платників податку на чотири групи, застосування єдиного податку та встановлює обмеження щодо кількості працівників, обсягу доходу та видів діяльності» [9, с. 115]. Кожна з груп має власні правила оподаткування, обмеження та ставки єдиного податку.

Суб'єкти господарювання можуть самостійно обрати спрощену систему, за умови відповідності вимогам, які передбачені Податковим кодексом або ж залишитися на загальній системі оподаткування.

Характеристика загальної та спрощеної систем оподаткування бізнесу відображена в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Особливості загальної та спрощеної систем оподаткування бізнесу

Критерій	Загальна система	Спрощена система оподаткування			
		I група	II група	III група	IV група
Можливість залучення найманих працівників	Без обмежень	Без найманих працівників	До 10 осіб	Без обмежень	Без найманих працівників, лише залучення найманих осіб спеціалістів на сезонні роботи
Максимальний обсяг доходу	Обмеження відсутні	167 МЗП	834 МЗП	1167 МЗП	Обмеження відсутні
Ставки податку	18% податку на прибуток (для юр.осіб) 18% ПДФО (для фіз.осіб)	Єдиний податок, до 10% розміру прожитк. мінімуму	Єдиний податок, до 20% МЗП	ЄП, 3% від доходу - за умови сплати ПДВ 5 % від доходу без ПДВ	Єдиний податок, ставка залежить від виду земельної ділянки
Сплата ЄСВ і військового збору	ФОП сплачує ЄСВ – 22% від доходу ВЗ – 5% від доходу Юр. особи ЄСВ – базова ставка 22%	ЄСВ – 22% МЗП ВЗ – 10% МЗП	ЄСВ – 22% МЗП ВЗ – 10% МЗП	ЄСВ – 22% МЗП ВЗ – 1% від доходу	ЄСВ – 22% МЗП ВЗ – 10% МЗП
Сплата ПДВ	Можуть реєструватися як платники ПДВ	Не є платниками ПДВ	Не є платником ПДВ	За умови сплати єдиного податку за ставкою 3%	Можуть реєструватися як платники ПДВ
Звільнення від сплати податків	Не звільняються від сплати інших податків та зборів	<ul style="list-style-type: none"> – податку на прибуток підприємств – податку на доходи фізичних осіб – ПДВ крім III групи (платників ПДВ) і IV групи – податку на майно (в частині земельного податку), крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються платниками єдиного податку I– III груп для провадження господарської діяльності та платниками єдиного податку IV групи для ведення сільськогосподарського товаровиробництва; – рентної плати за спеціальне використання води платниками єдиного податку IV групи. 			
Звітний період	Календарний квартал/рік	Календарний рік		Календарний квартал	

Джерело: складено автором на основі [31]

Формування ефективного фіскального середовища створює передумови для стабільного розвитку підприємництва в умовах економічних викликів,

оскільки забезпечує передбачуваність податкової політики, зменшує фінансовий тиск на бізнес, стимулює інвестиційну активність та сприяє легалізації господарської діяльності. Наявність прозорих та справедливих податкових правил, пільгових умов оподаткування та спрощених процедур звітності дозволяє малим підприємствам адаптуватися до мінливих умов ринку, зберігати конкурентоспроможність і розширювати свою діяльність, що в кінцевому результаті позитивно впливає на загальний економічний розвиток країни.

1.2 Інструменти та методи податкового регулювання бізнесу

Податкове регулювання бізнесу є одним із ключових елементів фіскального середовища, в якому функціонують суб'єкти господарювання, що визначає умови їх діяльності та розвитку. Воно включає систему податків, зборів, обов'язкових платежів, ставок, пільг і механізмів адміністрування, які безпосередньо впливають на фінансову стабільність та інвестиційну привабливість бізнесу. В умовах сучасної економіки податкове регулювання спрямоване на створення сприятливих умов для бізнесу через запровадження спрощених податкових режимів, надання податкових пільг, а також забезпечення прозорих і доступних процедур звітності та сплати податків, зборів та обов'язкових платежів. Це дозволяє знизити адміністративне навантаження на бізнес, зменшити ризики ухилення від оподаткування та підвищити рівень легалізації бізнесу. Крім того, ефективне податкове регулювання стимулює розвиток бізнесу, розширює можливості для інновацій та залучення інвестицій, сприяє збереженню робочих місць і підвищенню конкурентоспроможності на ринку. Воно також виконує функцію стабілізації економіки, забезпечуючи наповнення бюджетів на різних рівнях.

«Податкове регулювання розвитку бізнесу має особливу спрямованість і виступає як спеціальний елемент функції фінансового менеджменту

підприємства, який необхідно врахувати при організації фінансів» [21, с. 78]. Основні завдання, методи та інструменти реалізації податкового регулювання розвитку бізнесу представлені на рисунку 1.2.

Рисунок 1.2 – Основи податкового регулювання розвитку бізнесу

Джерело: систематизовано та доповнено автором на основі [3,12]

Податкове регулювання бізнесу є важливою складовою державної економічної політики, оскільки саме мале підприємництво відіграє ключову

роль у формуванні конкурентного ринкового середовища, створенні робочих місць, розвитку регіональних економік і підвищенні загального рівня добробуту населення. Ефективне податкове регулювання дозволяє не лише формувати стійку систему доходів бюджету, а й забезпечувати сприятливі умови для започаткування, ведення та масштабування бізнесу.

Одним із головних завдань податкового регулювання є досягнення балансу між фіскальними інтересами держави та економічними можливостями підприємця. З одного боку, держава має гарантувати стабільне надходження коштів до бюджету, а з іншого – створити умови, за яких суб'єкти бізнесу зможуть розвиватися, бути конкурентоспроможними і легально здійснювати свою діяльність.

Для реалізації цих цілей у сфері податкового регулювання застосовуються різноманітні методи та інструменти, які охоплюють законодавчі, адміністративні та економічні заходи. Серед них – запровадження спеціальних податкових режимів (наприклад, спрощеної системи оподаткування), встановлення пільг і преференцій, податкових канікул, зменшення обсягу звітності, використання електронних сервісів тощо. Ці методи та інструменти діють у взаємозв'язку, створюючи цілісну систему фіскального середовища, в межах якого функціонують суб'єкти підприємництва. Її якість і ефективність безпосередньо впливають на рівень тінізації бізнесу, інвестиційну привабливість країни, темпи зростання економіки та формування довіри підприємців до державної податкової політики.

Податкове регулювання значно відрізняється від інших видів державного регулювання. Його доцільно систематизувати за наступними ознаками: за методами регулювання, за цілями регулювання, за термінами реалізації заходів, за рівнем регулювання (таблиця 1.3).

Така систематизація видів податкового регулювання бізнесу носить практичне значення як для податкових органів так і для суб'єктів господарювання, оскільки охоплює ключові аспекти взаємодії між державою та бізнесом у сфері оподаткування.

Таблиця 1.3 – Класифікація податкового регулювання бізнесу

Класифікаційна ознака	Види податкового регулювання бізнесу
За методами регулювання	Економічне
	Нормативно-правове
	Соціальне
	Адміністративне
За цілями регулювання	Стимулювання розвитку бізнесу
	Контроль за дотриманням податкового законодавства
	Забезпечення наповнення бюджету
За рівнем регулювання	Загальнодержавне
	Місьцеве
За термінами реалізації заходів	Довгострокове (стратегічне)
	Оперативне (тактичне)

Джерело: згруповано автором на основі [12, 17,26,37,38]

З позиції податкових органів така класифікація дозволяє чіткіше структурувати інструменти впливу, визначати ефективні методи адміністрування та контролю, а також удосконалювати податкову політику з урахуванням специфіки бізнесу. З позиції суб'єктів господарювання сприяє кращому інформуванні та орієнтуванні в умовах податкового середовища, обирати найбільш вигідну форму оподаткування, планувати податкові зобов'язання та уникати порушень завдяки розумінню механізмів регулювання.

За методами регулювання можна виокремити наступні види податкового регулювання бізнесу:

- нормативно-правове регулювання – встановлення законодавчих норм, правил, стандартів, пільг і обмежень, які стосуються оподаткування бізнесу;
- адміністративне регулювання – організація контролю за діяльністю підприємств, здійснення різних видів податкових перевірок (камеральні, виїзні, невиїзні), надання консультацій (індивідуальні податкові консультації), адміністративні процедури;
- економічне регулювання – здійснення впливу на суб'єктів господарювання через податкові ставки, пільги, штрафи, стимули;
- соціальне регулювання – проведення вебінарів, семінарів націлених на інформування суб'єктів господарювання стосовно особливостей оподаткування діяльності та ведення бухгалтерської звітності, мотивація до відповідальної податкової поведінки, формування податкової культури підприємців.

За цілями податкове регулювання поділяється на:

- стимулювання розвитку бізнесу – формування та реалізація системи заходів націлених на створення сприятливого економічного середовища для функціонування бізнесу, що включає, до прикладу запровадження пільгових податкових режимів, спрощення бухгалтерського обліку та ведення звітності;
- контроль за дотриманням податкового законодавства – запобігання ухиленню від сплати податків, боротьба з тіньовою економікою.
- забезпечення наповнення бюджету – оптимізація податкових надходжень без надмірного тиску на бізнес.

За рівнем регулювання виокремлюють загальнодержавне та місцеве податкове регулювання, які взаємодіють між собою, забезпечуючи комплексний підхід до формування податкової політики.

Загальнодержавне податкове регулювання охоплює реалізацію заходів податкової політики на рівні центральних органів влади, що включає: прийняття Податкового кодексу та інших нормативно-правових актів; встановлення загальнообов'язкових податків і зборів, таких як податок на прибуток, ПДВ, податок на доходи фізичних осіб; регулювання єдиної спрощеної системи оподаткування; розробку механізмів державного контролю, адміністрування та податкових перевірок; формування загальнодержавної політики щодо податкових пільг та стимулів для бізнесу.

Місьцеве податкове регулювання здійснюється органами місцевого самоврядування і передбачає впровадження заходів, спрямованих на адаптацію податкової політики до специфіки окремих територій. Воно включає: встановлення ставок місцевих податків і зборів у межах, визначених Податковим кодексом; ухвалення рішень про надання додаткових пільг або звільнення від окремих місцевих податків; участь у реалізації регіональних програм підтримки підприємництва; сприяння діловій активності через створення сприятливих умов для ведення бізнесу на місцях.

За термінами реалізації заходів податкове регулювання поділяється на стратегічне та тактичне, що дозволяє враховувати як довгострокові цілі

економічного розвитку, так і необхідність оперативного реагування на поточні виклики у сфері оподаткування бізнесу.

Стратегічне податкове регулювання передбачає формування довгострокової податкової політики, спрямованої на створення сприятливого інституційного та фіскального середовища для розвитку підприємництва. До стратегічного регулювання належать: розробка і впровадження податкових реформ; удосконалення структури оподаткування; встановлення стабільних та передбачуваних умов оподаткування; створення умов для діджиталізації податкової системи.

Тактичне податкове регулювання орієнтоване на коротко- та середньострокову перспективу й передбачає реалізацію оперативних заходів, що відповідають актуальним економічним або соціальним потребам. До таких заходів можна віднести: тимчасове зниження ставок податків або відтермінування їх сплати; надання короткострокових податкових пільг у кризових умовах; зміни в адмініструванні для зменшення тиску на бізнес. Тактичне регулювання дозволяє оперативно адаптувати податкову політику до нових викликів, забезпечити підтримку бізнесу в нестабільних умовах та уникнути негативного впливу непередбачуваних подій.

Формування сприятливого фіскального середовища є пріоритетним завданням державної економічної політики, адже воно не лише стимулює розвиток бізнесу, а й сприяє наповненню бюджету, зниженню тінізації економіки та підвищенню податкової культури. У цьому контексті важливою є ідентифікація ключових чинників, які впливають на ефективність функціонування суб'єктів господарювання в межах існуючої фіскальної системи.

Дослідження чинників фіскального середовища дозволяє не лише краще зрозуміти природу взаємодії між державою та підприємницьким сектором, а й визначити шляхи удосконалення податкової політики з урахуванням потреб бізнесу (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4 – Основні чинники формування фіскального середовища функціонування бізнесу

Чинники	Характеристика	Значення для бізнесу
гнучкість фіскального законодавства	здатність податково-бюджетної системи оперативно адаптуватися до змін соціально-економічних умов, потреб бізнесу та викликів зовнішнього середовища. У контексті малого, середнього та великого бізнесу цей принцип є надзвичайно важливим, оскільки підприємства найбільш чутливі до податкових змін, економічних криз та регуляторного тиску	– зменшує ризики непередбачуваних втрат через жорстке законодавче регулювання – підвищує довіру до держави як партнера – сприяє легалізації діяльності та зниженню податкових порушень – підсилює стабільність бізнес-середовища в умовах змін
гнучкості роботи фіскальних органів	здатність податкових та інших контролюючих установ оперативно реагувати на зміну економічної ситуації, адаптувати форми й методи адміністрування до потреб платників податків, зокрема малого бізнесу, а також впроваджувати інноваційні підходи у своїй діяльності з урахуванням актуальних викликів.	– знижує адміністративне навантаження та витрати часу на взаємодію з державою – забезпечує зрозумілу й підтримувальну комунікацію з контролюючими органами – підвищує рівень довіри до державних інституцій – сприяє зменшенню кількості конфліктів і судових спорів – стимулює легальну діяльність та зменшує ризики тінізації бізнесу
діджиталізація	у контексті фіскальної політики та регулювання бізнесу передбачає активне впровадження цифрових технологій у всі процеси взаємодії між державними органами і платниками податків. Це стосується як адміністрування податків, так і подання звітності, комунікацій, контролю та аналітики	– спрощення процедур ведення бухгалтерії, подання звітності та сплату податків – зниження адміністративного навантаження – доступність інформації – підвищення рівня довіри та зниження корупційних ризиків
забезпечення фіскальної доброчесності учасників фіскальних взаємовідносин	система етичних норм, правових обов'язків і взаємної відповідальності між державою та платниками податків, яка базується на прозорості, чесності, дотриманні податкового законодавства та справедливому виконанні зобов'язань.	– зниження ризиків неправомірного тиску з боку фіскальних органів – стимулювання легальної підприємницької діяльності – посилення податкової культури серед підприємців – зменшення тінізації та зростання добровільної сплати податків

Джерело: систематизовано автором на основі [12, 17,26,37,38]

Податкове регулювання бізнесу є одним із ключових інструментів державної економічної політики, що безпосередньо впливає на темпи розвитку підприємницької діяльності, рівень зайнятості, інвестиційну активність та надходження до бюджету. Ефективне податкове регулювання передбачає поєднання стратегічного бачення з тактичними механізмами, узгодження загальнодержавних і місцевих підходів, а також застосування гнучких, стимулюючих та прозорих інструментів. Раціональна система податкового навантаження, спрощене адміністрування, надання податкових пільг і підтримка у кризових умовах дозволяють створити сприятливе фіскальне середовище для функціонування бізнесу. При цьому важливими чинниками успіху є дотримання принципів фіскальної доброчесності, цифровізації процесів та конструктивної взаємодії між бізнесом і державою.

У контексті сучасних викликів податкове регулювання має орієнтуватися не лише на наповнення бюджету, а й на створення умов для довготривалого та стійкого розвитку підприємництва як основи економіки країни.

2 Аналітико-практичні аспекти оподаткування бізнесу

2.1 Аналіз фіскального середовища функціонування бізнесу в Львівській області та фінансово-господарської діяльності ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» за 2022-2024 роки

Підприємництво забезпечує динамічний розвиток регіонів, сприяє створенню нових робочих місць, зростанню рівня добробуту населення, активізації бізнес-ініціатив та формуванню конкурентного середовища. Сучасний бізнес активно впроваджує інновації, швидко адаптується до нових технологій з метою задоволення специфічних потреб локальних ринків. Втім, ефективність діяльності підприємств у значній мірі залежить від якості фіскального середовища, яке визначається рівнем податкового навантаження, наявністю пільг і стимулів, простотою та прозорістю податкових процедур, ефективністю адміністрування податків і зборів, а також доступністю інформації та підтримкою з боку державних органів. Сприятливе фіскальне середовище здатне не лише зменшити бар'єри для започаткування бізнесу, але й підвищити його стабільність і конкурентоспроможність.

За таких мов, особливої уваги потребує аналіз фіскального середовища на регіональному рівні, оскільки саме тут проявляються локальні особливості взаємодії між бізнесом і податковими органами, функціонування системи місцевих податків і зборів, а також ефективність реалізації державної податкової політики з урахуванням потреб конкретних територіальних громад. Такий аналіз дозволяє не лише ідентифікувати наявні проблеми та виклики, а й запропонувати адаптовані інструменти регулювання, здатні стимулювати розвиток підприємництва в кожному окремому регіоні.

Львівська область є один із провідних регіонів Західної України з активним підприємницьким середовищем. Проаналізуємо обсяги надходжень

податків та зборів до бюджетів різних рівнів зібраних ГУ ДПС у Львівській області у 2022-2024 роках (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Обсяг надходжень податків та зборів до бюджетів різних рівнів зібраних ГУ ДПС у Львівській області у 2022-2024 роках

Показники	Рік			Абсолютне відхилення (+,-), млн. грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
Загальний обсяг податкових надходжень до місцевих бюджетів, з них:	28059,6	29806	29779,4	1746,4	-26,6	6,22	-0,09
податок на доходи фізичних осіб;	20388	21034,8	19017,6	646,8	-2017,2	3,17	-9,59
єдиний податок;	3820	4537,6	5801,6	717,6	1264	18,79	27,86
податки на майно;	2115	2789,3	3303,3	674,3	514	31,88	18,43
Військовий збір	1950,6	2117,5	2762,9	166,9	645,4	8,56	30,48
Загальний обсяг податкових надходжень до загальнодержавного бюджету	23883	26133	33541,3	2250	7408,3	9,42	28,35

Джерело: складено автором на основі [13,14,15]

У 2022–2024 роках податкові надходження до місцевих бюджетів демонстрували зростання за всіма показниками, окрім податку на доходи фізичних осіб.

Загальний обсяг податкових надходжень до місцевих бюджетів у 2023 році порівняно з 2022 роком зріс на 1746,4 млн грн, або на 6,22 %, досягнувши 29806,0 млн грн. Проте вже у 2024 році цей показник залишився практично незмінним і склав 29779,4 млн грн, що на 26,6 млн грн менше ніж у 2023 році (–0,09 %), що свідчить про досягнення певного рівня насичення джерел доходів та обмежений потенціал зростання в умовах діючого податкового навантаження.

Податок на доходи фізичних осіб, який традиційно є основним джерелом надходжень до місцевих бюджетів, у 2023 році зріс на 646,8 млн грн (+3,17 %) порівняно з 2022 роком. Проте в 2024 році відбулося різке зменшення надходжень на 2017,2 млн грн (–9,59 %). Основною причиною стало вилучення

з місцевих бюджетів надходжень ПДФО із заробітної плати військовослужбовців, які з 2024 року перераховуються до державного бюджету.

Натомість надходження єдиного податку продемонстрували стабільне зростання: у 2023 році вони зросли на 717,6 млн грн (+18,79 %) порівняно з 2022 роком, а у 2024 році – ще на 1264 млн грн (+27,86 %) порівняно з попереднім роком. Це свідчить про активізацію малого підприємництва, збільшення кількості ФОПів та покращення адміністрування податку.

Схожа позитивна динаміка спостерігалася і за податками на майно. У 2023 році надходження зросли на 674,3 млн грн (+31,88 %), а у 2024 році – ще на 514 млн грн (+18,43 %). Це може бути наслідком зростання оціночної вартості об'єктів нерухомості та розширення бази оподаткування.

Надходження військового збору також продовжили зростати. У 2023 році приріст становив 166,9 млн грн (+8,56 %) у порівнянні з 2022 роком, а у 2024 році – вже 645,4 млн грн (+30,48 %) порівняно з 2023 роком. Таке значне зростання пов'язане із підвищенням зарплат у військовій сфері та загальним збільшенням фонду оплати праці.

У цілому, аналіз податкових надходжень до місцевих бюджетів Львівської області у динаміці за три роки свідчить про загальну стійкість фіскального середовища, з одночасним перерозподілом джерел доходів. Попри зменшення надходжень з ПДФО внаслідок законодавчих змін, інші джерела – зокрема єдиний податок, податки на майно та військовий збір – продемонстрували позитивну динаміку, що частково компенсувала втрати бюджету та засвідчила зростання ролі малого бізнесу в наповненні місцевих бюджетів.

Проаналізуємо кількість платників податків, фізичних осіб-підприємців зареєстрованих у податкових органах Львівської області (таблиця 2.2). У період 2022–2024 років спостерігалася позитивна динаміка у зміні кількості фізичних осіб-підприємців (ФОП), зокрема платників єдиного податку, що свідчить про активізацію малого підприємництва та поступове відновлення ділової активності в умовах економічної нестабільності.

Таблиця 2.2 – Динаміка платників податків- фізичних осіб-підприємців у Львівській області у 2022-2024 роках

Показники	Рік			Абсолютне відхилення (+,-), осіб		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
Кількість фізичних осіб-підприємців платників єдиного податку, з них:	99848	108203	113076	8355	4873	8,37	4,50
платники єдиного податку – I група	10677	11544	10792	867	-752	8,12	-6,51
платники єдиного податку – II група	32104	36544	39160	4440	2616	13,83	7,16
платники єдиного податку – III група	56993	60010	62854	3017	2844	5,29	4,74
платники єдиного податку – IV група	81	119	128	38	9	46,91	7,56
Кількість фізичних осіб-підприємців, які перебувають на загальній системі оподаткування	24562	32227	34236	7665	2009	31,21	6,23
Кількість суб'єкта господарювання, які зареєстровані платниками податку на додану вартість	15337	15665	15682	328	17	2,14	0,11

Джерело: складено автором на основі [13,14,15]

Загальна кількість ФОП, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, зросла з 99848 осіб у 2022 році до 108203 у 2023 році, а в 2024 році досягнула 113076 осіб. Абсолютне зростання за два роки становить 13228 осіб, що підтверджує зростання інтересу до ведення підприємницької діяльності за спрощеною системою. У 2023 році приріст становив 8,37 %, а у 2024 році – 4,5 %, що вказує на певне уповільнення темпів, але збереження позитивного тренду.

У розрізі груп платників єдиного податку динаміка була різною. Так, кількість ФОП, які обрали I групу єдиного податку у 2023 році зросла до 11544 осіб, однак у 2024 році зменшилася до 10792 осіб (-6,51 % у порівнянні з 2023 роком). Це свідчить про скорочення найдрібнішого бізнесу, зокрема вуличної торгівлі та побутових послуг, що, пов'язано з економічними труднощами та

переходом значної частини підприємців до інших груп сплати єдиного податку як в наслідок масштабування бізнесу так і розширення видів діяльності.

Серед фізичних осіб- підприємців, які брали II групу оподаткування спостерігалось стабільне зростання: з 32104 осіб у 2022 році до 36544 у 2023 році та до 39160 у 2024 році. Приріст у 2024 році, у порівнянні з 2023 роком становив 2616 осіб або 7,16 %. Це свідчить про активізацію малого бізнесу, орієнтованого на населення, зокрема сфери торгівлі та обслуговування.

У III групі кількість платників також зростала: з 56993 осіб у 2022 році до 60010 у 2023 році та до 62854 у 2024 році. Приріст за останній рік склав 2844 особи або 4,74 %, у порівнянні з 2023 роком. Це підтверджує, що підприємці, які працюють з безготівковими розрахунками або співпрацюють із юридичними особами, активно користуються перевагами цієї групи.

У IV групі, яка охоплює сільськогосподарських товаровиробників, кількість платників єдиного податку також зросла: з 81 особи у 2022 році до 119 у 2023 році та до 128 у 2024 році. Хоча абсолютні значення незначні, приріст у 2023 році був суттєвим – 46,91%, що свідчить про зацікавленість у веденні легальної аграрної діяльності серед фізичних осіб.

Окремо слід відзначити тенденцію до зростання кількості ФОП, які перебувають на загальній системі оподаткування. У 2022 році їх налічувалося 24562 особи, у 2023 році – 32 227, а у 2024 році – вже 34236 осіб. Приріст у 2023 році становив 31,21 %, у порівнянні з 2022 роком, а в 2024 році – 6,23 %, у порівнянні з 2023 роком. Це свідчить про поступове розширення підприємницької діяльності з більшими обсягами оборотів та зміну структури доходів, що не завжди відповідає умовам спрощеної системи.

Загалом, аналіз показників свідчить про позитивну динаміку розвитку малого підприємництва у 2022–2024 роках, з поступовим зміщенням акцентів від найдрібнішого бізнесу до більш структурованих і стабільних форм господарювання. Це може бути наслідком адаптації підприємців до нових економічних умов, а також свідченням ефективності заходів державної підтримки малого бізнесу.

«У 2024 році управлінням податкового аудиту ДПС у Львівській області проведено 1188 планових та позапланових перевірок, що на 158 перевірок (на 11,7 %) менше, ніж у 2023 році (1346 перевірок). Також було здійснено 1893 фактичні перевірки та узгоджено фінансових санкцій на суму 39,6 млн грн, що на 29,1 млн грн більше, ніж у 2023 році (10,5 млн грн). За підсумками всіх перевірок донараховано податкових зобов'язань на загальну суму 1484,4 млн грн, що на 989,2 млн грн більше, ніж у попередньому році (495,2 млн грн)» [15].

Динаміку донарахованих сум за 2022 – 2024 роки наведено на рисунку 2.1

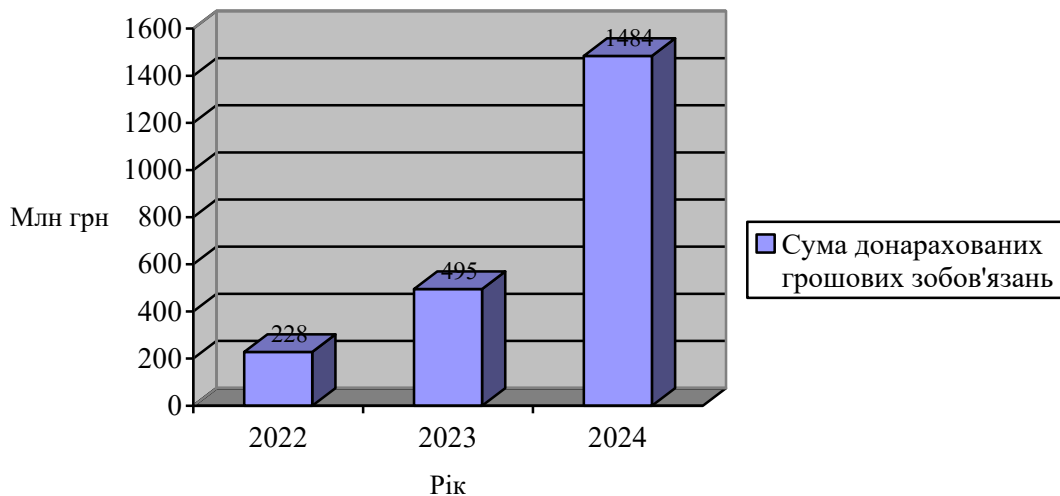

Рисунок 2.1 – Динаміка донарахованих грошових зобов'язань у 2022-2024 роках

Джерело: складено на основі [15]

У 2024 році ДПС у Львівській області активно здійснювала заходи, спрямовані на покращення фіскального середовища функціонування суб'єктів господарювання. Зокрема, було організовано 1543 комунікаційні заходи за участю представників інститутів громадянського суспільства (ІГС) та бізнес-спільноти. Із них 342 – у форматі «круглого столу», 1199 – збори та робочі зустрічі, а також проведено 2 конференції/форуми. Підготовлено 5889 інформаційних матеріалів, присвячених питанням податкового законодавства та єдиного соціального внеску. Такі ініціативи сприяють відкритому діалогу

між владою та бізнесом, підвищенню податкової обізнаності та формуванню сприятливого клімату для ведення підприємницької діяльності в регіоні.

Проаналізуємо діяльність ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС», яке зареєстроване у м. Львові. Підприємство здійснює торгівлю лікарськими засобами та надає фармацевтичні послуги. Основним видом діяльності ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» відповідно до Класифікації видів економічної діяльності є роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізованих торгових точках (КВЕД 47.73) ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» входить до складу групи компаній, що представляють національну аптечну мережу «Подорожник», яка охоплює всі регіони України та нараховує понад 1700 торгових точок під брендами «Подорожник», «БАМ» і «Ощад Аптека».

Здійснимо аналіз результатів діяльності ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС», м. Львів у 2022-2024 роки. Аналіз динаміки активів підприємства представлено у таблиці 2.3.

На основі проведених розрахунків відмітимо, що свідчить про розширення його діяльності та інвестиційну активність. У впродовж 2022–2024 років ключові показники зазнали значних змін, що відображає трансформаційні процеси в структурі активів підприємства.

Нематеріальні активи ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2023 році зменшилися на 18,34 % порівняно з 2022 роком і склали 2280 тис. грн. У 2024 році, у порівнянні з 2023 роком їх обсяг зріс на 177,5 % і склав 6327 тис. грн, що може свідчити про активне інвестування у нематеріальні ресурси, зокрема програмне забезпечення, ліцензії чи патенти.

Незавершені капітальні інвестиції зросли у 2023 році, у порівнянні з 2022 роком на 27,81 % і склали 91385 тис. грн. У 2024 році їх обсяг, у порівнянні з 2023 роком зріс на 8,72 % і склав 99358 тис. грн, що свідчить про продовження капітальних вкладень у розвиток підприємства.

Протягом аналізованого періоду основні засоби також зросли більш ніж удвічі – з 63990 тис. грн у 2022 році до 129133 тис. грн у 2024 році. Темпи зростання становили 65,7 % у 2023 році та 21,78 % у 2024 році, що свідчить про оновлення матеріально-технічної бази підприємства.

Таблиця 2.3 – Аналіз динаміки активів ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2022-2024 роках

Показник	2022 р., тис.грн	2023 р., тис.грн	2024 р., тис.грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст/зменшення), %.	
				2023/ 2022рр.	2024/ 2023рр.	2023/ 2022рр.	2024/ 2023рр.
Нематеріальні активи	2792	2280	6327	-512	4047	-18,34	177,50
Незавершені капітальні інвестиції	71499	91385	99358	19886	7973	27,81	8,72
Основні засоби	63990	106034	129133	42044	23099	65,70	21,78
Усього необоротних активів	138281	199699	234818	61418	35119	44,42	17,59
Запаси	293831	231142	653879	-62689	422737	-21,34	182,89
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	260590	391539	60486	130949	-331053	50,25	-84,55
Дебіторська заборгованість за виданими авансами			55942	0	55942	-	-
Дебіторська заборгованість з внутрішніх розрахунків	32577	3727	562256	-28850	558529	-88,56	14986,02
Інша поточна дебіторська заборгованість	49687	60185	17483	10498	-42702	21,13	-70,95
Гроші та їх еквіваленти	38910	43217	22801	4307	-20416	11,07	-47,24
Витрати майбутніх періодів	369	521	3273	152	2752	41,19	528,21
Інші оборотні активи	37692	42428	35436	4736	-6992	12,57	-16,48
Усього оборотних активів	717988	779285	1411583	61297	632298	8,54	81,14
Баланс	856269	978984	1646401	122715	667417	14,33	68,17

Джерело: складено на основі фінансової звітності підприємства

У результаті зростання основних компонентів довгострокових активів, загальна вартість необоротних активів збільшилася з 138281 тис. грн у 2022 році до 234818 тис. грн у 2024 році, що становить приріст на 44,42 % у 2023 році та 17,59 % у 2024 році.

Запаси ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2023 році, у порівнянні з 2022 роком скоротилися на 21,34 % і склали 231142 тис. грн. Втім, у 2024 році їх обсяг зріс на 182,89 %, що свідчить про формування запасів з метою розширення обсягів діяльності у майбутньому, що є особливо актуальним у сучасних нестабільних умовах ведення бізнесу.

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги у 2023 році, у порівнянні з 2022 роком зросла на 50,25 %, а вже у 2024 році знизилася

на 84,55%, у порівнянні з 2023 роком і склала 60486 тис. грн, що свідчить про суттєве погашення боргів та зміну структури дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість за виданими авансами з'явилася лише у 2024 році в розмірі 55942 тис. грн, що може свідчити про зміну фінансової політики та здійснення передоплати за великими контрактами.

Внутрішня дебіторська заборгованість зазнала різких коливань: у 2023 році скоротилася на 88,56 %, в порівнянні із 2022 роком, однак у 2024 році стрімко зросла на 14986 %, у порівнянні з 2023 роком, що пов'язано з активізацією внутрішньогосподарських розрахунків або операцій з афілійованими структурами.

Інша поточна дебіторська заборгованість продемонструвала нестабільну динаміку. У 2023 році, у порівнянні з 2022 роком відбулося її зростання на 21,13 %. Проте, у же в 2024 році, у порівнянні з 2023 роком інша поточна дебіторська заборгованість підприємства зменшилася на 70,95 %, що є результатом змін у структурі короткострокових зобов'язань клієнтів.

Грошові кошти та їх еквіваленти у 2023 році, у порівнянні з 2022 роком зросли на 11,07 % і склали 43217 тис. грн. В 2024 році їх обсяг зменшився на 47,24 %, у порівнянні з 2023 роком і склав 22801 тис. грн, що вказує на зменшення ліквідності через перерозподіл коштів у довгострокові або менш ліквідні активи.

Витрати майбутніх періодів зросли з 369 тис. грн у 2022 році до 3273 тис. грн у 2024 році, що може свідчити про наперед здійснені витрати, пов'язані з орендою, страхуванням або абонентськими платежами.

Інші оборотні активи показали помірну динаміку: зростання на 12,57 % у 2023 році, у порівнянні з 2022 роком та зниження на 16,48 % у 2024 році, у порівнянні з 2023 роком, що не мало суттєвого впливу на загальний обсяг оборотних активів.

У підсумку, загальний обсяг оборотних активів у 2024 році зріс на 81,14 % порівняно з попереднім роком, що зумовлено різким зростанням запасів, витрат майбутніх періодів та внутрішньої дебіторської заборгованості.

Загальна валюта балансу (активів) підприємства збільшилася з 856269 тис. грн у 2022 році до 1646401 тис. грн у 2024 році. Темп приросту склав 14,33 % у 2023 році, у порівнянні з 2022 роком та 68,17 % у 2024 році, у порівнянні з 2023 роком, що свідчить про активне розширення діяльності та зміцнення фінансово-економічного потенціалу.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що підприємство демонструє активне зростання обсягів господарської діяльності впродовж 2022–2024 років. Значне збільшення як необоротних, так і оборотних активів свідчить про інвестиційний розвиток, модернізацію матеріально-технічної бази та розширення операційної діяльності. Особливо помітним є зростання основних засобів, незавершених капітальних інвестицій та витрат майбутніх періодів, що вказує на розбудову виробничої або комерційної інфраструктури. Водночас суттєві зміни в структурі дебіторської заборгованості, зокрема різке зростання внутрішніх розрахунків та виданих авансів, можуть свідчити про зміну фінансової політики або внутрішньої організаційної структури підприємства. Показове також суттєве зростання запасів, що може бути наслідком підготовки до розширення виробництва чи реалізації, або реакцією на зростання попиту. Однак варто звернути увагу на зменшення грошових коштів, що може ускладнити поточну ліквідність підприємства в разі зовнішніх шоків.

Аналіз динаміки капіталу ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» представлено у таблиці 2.4.

На основі проведеного аналізу відмітимо, що статутний капітал підприємства залишався незмінним упродовж усього періоду на рівні 5 млн грн, що вказує на відсутність додаткових внесків учасників або змін у реєстраційних документах.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2023 році, у порівнянні з 2022 роком зріс на 53,62 % і склав 42514 тис. грн. Проте у 2024 році показник зменшився на 35,45 %, у порівнянні з 2023 роком і склав 21444 тис. грн, що свідчить про часткове використання прибутку на покриття витрат підприємства.

Таблиця 2.4 – Аналіз динаміки капіталу ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2022-2024 роках

Показник	2022 р., тис.грн	2023 р., тис.грн	2024 р., тис.грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст/зменшення), %.	
				2023/ 2022рр.	2024/ 2023рр.	2023/ 2022рр.	2024/ 2023рр.
Статутний капітал		5000	5000	5000	0	-	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	27674	42514	27444	14840	-15070	53,62	-35,45
Усього власного капіталу	27674	47514	32444	19840	-15070	71,69	-31,72
Цільове фінансування	8652			-8652	0	-100	-
Усього довгострокові зобов'язання та забезпечення	8652			-8652	0	-100	-
Короткострокові кредити банків		60000	80000	60000	20000	-	33,33
Поточна кредиторська заборгованість:							
за товари, роботи, послуги	372957	452422	358535	79465	-93887	21,31	-20,75
з бюджетом	7089	14781	7790	7692	-6991	108,51	-47,30
зі страхування	85	59	59	-26	0	-30,59	0
з оплати праці	54	32		-22	-32	-40,74	-100
Поточна кредиторська заборгованість з учасниками			60250	0	60250	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	407756	333238	989400	-74518	656162	-18,28	196,90
Поточні забезпечення	7553	13855	20663	6302	6808	83,44	49,14
Інші поточні зобов'язання	24429	57147	97260	32718	40113	133,93	70,19
Усього поточних зобов'язань	819943	931470	1613957	111527	682487	13,60	73,27
Баланс	856269	978984	1646401	122715	667417	14,33	68,17

Джерело: складено на основі фінансової звітності підприємства

Внаслідок змін загальний обсяг власного капіталу підприємства зазнав коливань. У 2023 році, у порівнянні з 2022 роком його обсяг зріс на 71,69 % і склав 47514 тис. грн, а у 2024 році, у порівнянні з 2023 роком, його обсяг зменшився на 31,72 % і склав 32444 тис. грн.

У 2022 році підприємство отримувало цільове фінансування в розмірі 8652 тис. грн, яке надалі не відображене у звітності, що свідчить про завершення реалізації відповідних програм або проектів. Водночас повна відмова від довгострокових зобов'язань потенційно може зменшити фінансову стійкість у довгостроковій перспективі.

У 2023 році підприємство залучило короткострокові кредити банків у розмірі 60000 тис. грн, які у 2024 році зросли до 80000 тис. грн (+33,33 %). Це свідчить про зростання потреби в обіговому капіталі або розширення операційної діяльності.

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2023 році збільшилася на 21,31 % у порівнянні з 2022 роком, але в 2024 році зменшилася на 20,75 %, у порівнянні з 2023 роком, що може вказувати на часткове погашення заборгованостей або зменшення обсягів закупівель.

Заборгованість перед бюджетом у 2023 році зросла більш ніж удвічі, у порівнянні з 2022 роком, але у 2024 році, у порівнянні з 2023 роком зменшилась майже наполовину і склала 7790 тис. грн. Такі коливання можуть бути пов'язані з особливостями оподаткування або зміненням обсягів господарської діяльності. Заборгованість із соціального страхування і заробітної плати залишається несуттєвою за обсягами та не має критичного впливу на загальні показники.

Вперше у 2024 році з'явилася значна заборгованість перед учасниками (60250 тис. грн), що, є наслідком залучення коштів від власників або нарахування дивідендів. Поточна заборгованість із внутрішніх розрахунків у 2024 році стрімко зросла до 989400 тис. грн, продемонструвавши приріст майже на 197 %, що є результатом збільшення внутрішньогосподарських операцій, взаєморозрахунків між пов'язаними структурами або переоцінки фінансових потоків.

Позитивною динамікою відзначились поточні забезпечення, які зросли з 7553 тис. грн у 2022 році до 20663 тис. грн у 2024 році, що свідчить про підвищення фінансової обачності підприємства, яке формує резерви для покриття можливих майбутніх витрат чи ризиків. Суттєво зросли й інші поточні зобов'язання, що є додатковим свідченням зростання масштабів короткострокових операцій.

У підсумку, загальна сума поточних зобов'язань зросла з 819943 тис. грн у 2022 році до 1613 957 тис. грн у 2024 році, тобто майже вдвічі. Це вказує на

активне використання короткострокових ресурсів для фінансування діяльності, що підвищує фінансові ризики, зокрема у сфері ліквідності.

Фінансові показники демонструють активне зростання операційного масштабу та обсягу зобов'язань підприємства у 2024 році. Особливо показове збільшення короткострокових зобов'язань і внутрішніх розрахунків, що вимагає пильного моніторингу ліквідності. При цьому, зменшення власного капіталу та зникнення довгострокових джерел фінансування свідчити про зміну фінансової стратегії на користь короткострокових рішень. Для забезпечення стабільного розвитку необхідно підтримувати баланс між позиковими і власними коштами та контролювати ризики втрати платоспроможності.

Узагальнюючи, варто зазначити, що діяльність ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» за 2024 рік демонструють позитивну динаміку розвитку, а також потенціал до масштабування, але водночас потребують збалансованого управління оборотними активами для забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності в короткостроковому періоді.

2.2 Напрями удосконалення фіскального середовища функціонування бізнесу на прикладі ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС»

Система оподаткування є одним із ключових інструментів державного регулювання економіки, що впливає на розвиток підприємництва, інвестиційну активність, ділову ініціативу та загальний стан бізнес-середовища. Від ефективності, прозорості та передбачуваності податкової політики значною мірою залежить фінансова стійкість підприємств, рівень зайнятості та наповнення бюджету. В умовах економічних трансформацій, геополітичної нестабільності та впровадження цифрових технологій питання удосконалення податкової системи набуває особливої актуальності.

Чинна система оподаткування в Україні, попри окремі позитивні зміни, все ще характеризується високим податковим навантаженням, складністю

адміністрування, частими змінами законодавства та недостатнім рівнем стимулювання інновацій і розвитку малого та середнього бізнесу. У зв'язку з цим постає необхідність пошуку ефективних напрямів удосконалення оподаткування, які б забезпечували баланс між фіскальними інтересами держави та економічними можливостями бізнесу.

ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» перебуває на загальній системі оподаткування та є платником ПДВ.

Проаналізує обсяги сплачених податків ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2022-2024 роках (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 – Обсяги сплачених податків та рівень податкового навантаження ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2022-2024 роках

Показник	2022 р., тис.грн	2023 р., тис.грн	2024 р., тис.грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст/зменшення), %.	
				2023/ 2022рр.	2024/ 2023рр.	2023/ 2022рр.	2024/ 2023рр.
Зобов'язання з податків та зборів:	37736	132715	82325	94979	-50390	251,69	-37,97
витрати з податку на прибуток	4913	8253	11596	3340	3343	67,98	40,51
витрати з податку на додану вартість	16682	47686	64661	31004	16975	185,85	35,60
витрати на оплату інших податків і зборів	15706	29333	55263	13627	25930	86,76	88,40
Чистий дохід від реалізації продукції	3252587	4540743	5002716	1288156	461973	39,60	10,17
Прибуток до оподаткування	21883	19106	60520	-2777	41414	-12,69	216,76
Чистий прибуток	16970	10853	48924	-6117	38071	-36,05	350,79
Податкове навантаження (% від чистого доходу), %	1,16	2,92	1,65	1,76	-1,27	151,72	-43,49
Податкове навантаження на прибуток, %	22,45	43,22	19,16	20,77	-24,06	92,52	-55,67

Джерело: побудовано на основі фінансової звітності підприємства

У 2023 році зобов'язання з податків та зборів ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС», у порівнянні з 2022 роком зросли на 251,69 % і склали 132715 тис. грн. Таке суттєве зростання може бути пов'язане з розширенням масштабів діяльності підприємства, збільшенням обсягів реалізації. Водночас у 2024 році зобов'язання знизилися, у порівнянні 2023 роком, на 37,97 % і склали 82325 тис. грн, що свідчить про певну оптимізацію податкових витрат.

Витрати з податку на прибуток поступово зростали протягом аналізованого періоду. Так, у 2023 році, у порівнянні з 2022 роком їх обсяг зріс на 67,98 % і склав 8253 тис. грн. У 2024 році обсяг сплаченого податку на прибуток, у порівнянні з 2023 роком зріс на 40,51 % і склав 11596 тис. грн (рисунок 2.2).

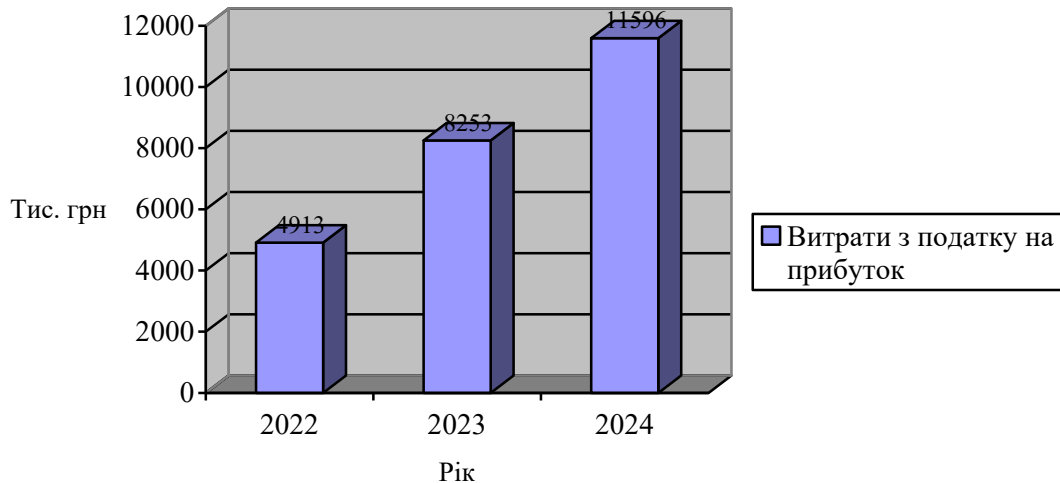

Рисунок 2.2 – Динаміка податку на прибуток ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2022-2024 роках

Джерело: складено на основі таблиці 2.5

Зростання обсягу сплаченого податку на прибуток у 2024 році було спричинено збільшенням фінансових результатів діяльності ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС».

Витрати з податку на додану вартість (ПДВ) підприємства також істотно зросли протягом аналізованого періоду. Так, у 2023 році, у порівнянні з 2022 роком, їх обсяг зріс на 185,85 % і склав 47686 тис. грн. У 2024 році ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» сплатило ПДВ у сумі 64661 тис. грн, що на 35,6 % більше, ніж у 2023 році. Така динаміка свідчить про зростання обсягів реалізованої продукції, оскільки ПДВ нараховується на вартість товарів і послуг (рисунок 2.3).

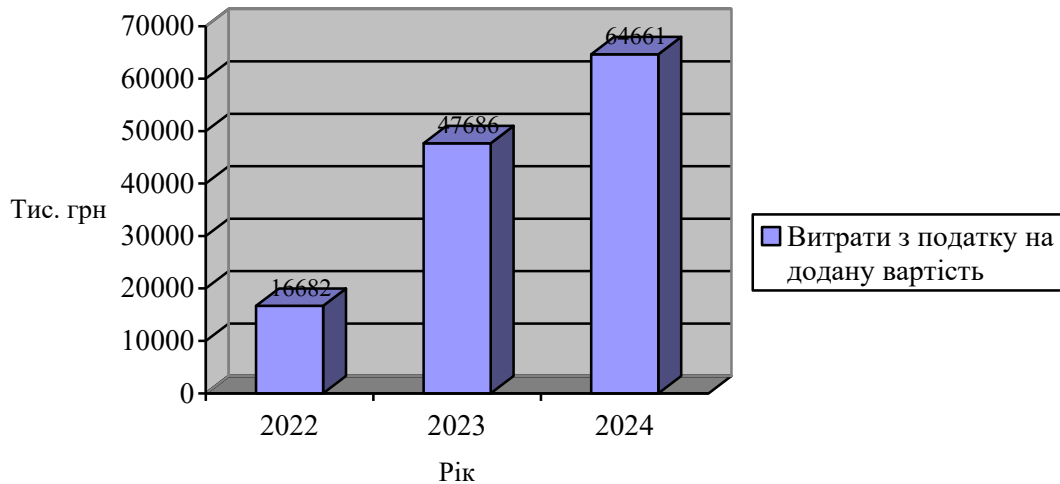

Рисунок 2.3 – Динаміка витрат з податку на додану вартість ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2022-2024 роках

Джерело: складено на основі таблиці 2.5

Також значне зростання спостерігалось і за витрати на оплату інших податків і зборів. Так, у 2023 році вони зросли на 86,76 % порівняно з 2022 роком (з 15706 тис. грн до 29333 тис. грн), а у 2024 році – ще на 88,4 %, до 55263 тис. грн.

Чистий дохід від реалізації продукції стабільно зростає: з 3252587 тис. грн у 2022 році до 4540743 тис. грн у 2023 році (+39,6 %) і до 5002 716 тис. грн у 2024 році (+10,17 %). Це свідчить про нарощування виробничого потенціалу підприємства та збільшення ринкової присутності.

Прибуток до оподаткування у 2023 році зменшився на 12,69 % порівняно з 2022 роком, що може свідчити про зростання витрат, у тому числі податкових. Проте вже у 2024 році цей показник зріс у 3,2 рази (+216,76 %), що свідчить про суттєве покращення фінансової ефективності діяльності підприємства.

Чистий прибуток демонструє подібну динаміку: у 2023 році він скоротився на 36,05 %, у порівнянні з 2022 роком, а вже у 2024 році збільшився на 350,79 %, у порівнянні з 2023 роком, досягнувши 48924 тис. грн, що свідчить про ефективність управлінських рішень та виважену податкову політику підприємства, які дозволили суттєво підвищити прибутковість (рисунок 2.4).

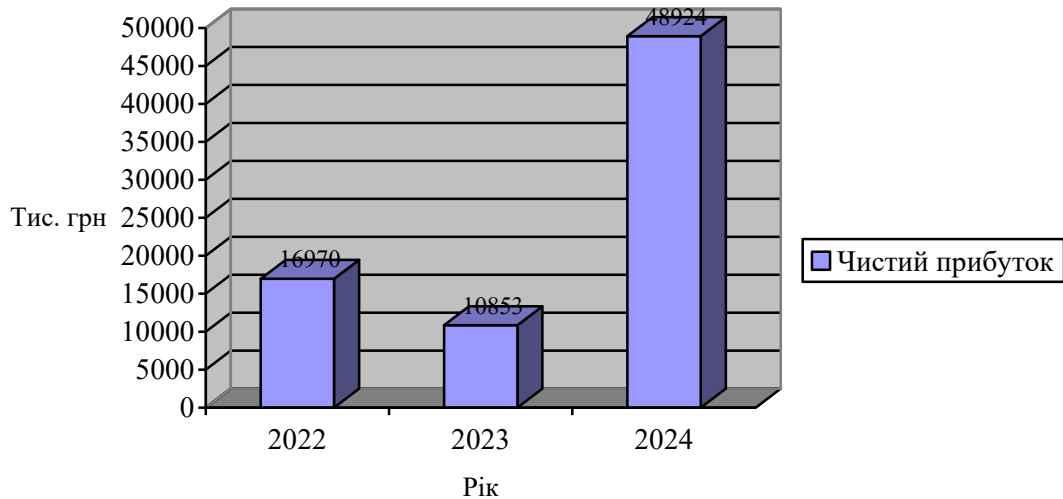

Рисунок 2.4 – Динаміка чистого прибутку ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» у 2022-2024 роках

Джерело: складено на основі таблиці 2.5

Податкове навантаження ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» У 2023 році склало 2,92 %, що на 1,76 в.п. більше, ніж у 2022 році, що було наслідком одночасного збільшення витрат з ПДВ, податку на прибуток і інших податків. У 2024 році навантаження зменшилось до 1,65 %, що свідчить про покращене фінансове планування та управління податковими витратами.

У 2023 році податкове навантаження на прибуток зросло майже вдвічі, у порівнянні з 2022 роком, що свідчить про неефективне використання витрат або нераціональну податкову політику. У 2024 році ситуація покращилася, попри більший прибуток, навантаження стало нижчим (лише 19,16 %).

У 2023 році основним податковим тягарем був ПДВ та інші податки. У 2024 році питома вага ПДВ та інших податків продовжила зростати, що може свідчити про зростання обсягів реалізації, а також більшу долю операцій, що оподатковуються ПДВ.

Загалом, протягом аналізованого періоду простежується позитивна тенденція до зростання доходів і прибутковості ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС», що свідчить про ефективне податкове планування та гнучкість фінансового управління. Це також підкреслює важливість постійного моніторингу

податкових зобов'язань як інструменту підтримки стабільного розвитку бізнесу. Найбільше зростання податкового тиску відбулося за рахунок ПДВ, що потребує контролю та аналізу з боку фінансової служби підприємства. Втім, стратегія підприємства в 2024 році демонструє приклад успішної податкової оптимізації, що може стати моделлю для наступних періодів.

На основі проведеного аналізу показників фінансово-господарської діяльності ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» за 2022–2024 роки, а також оцінки рівня його податкового навантаження, можна дійти висновку, що підприємство працює в умовах нестабільного фіскального середовища, що характеризується значними коливаннями обсягів податкових зобов'язань та нерівномірним розподілом податкового тиску між окремими видами платежів. У зв'язку з цим виникає необхідність удосконалення податкової політики підприємства, орієнтованої не лише на дотримання чинного податкового законодавства, але й на ефективне управління податковими витратами, стратегічне планування фіскальних платежів та максимальне використання передбачених законодавством пільг і стимулів. Така політика повинна сприяти підвищенню прибутковості підприємства, покращенню фінансової стійкості та зниженню ризиків, пов'язаних із фіскальними санкціями чи перевітками.

У цьому контексті доцільно запропонувати конкретні напрями вдосконалення податкової політики ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС», які дадуть змогу більш ефективно планувати податкові платежі, зменшити податкове навантаження та забезпечити стабільний розвиток підприємства в умовах змінного податкового середовища (таблиця 2.6).

Окрім запропонованих заходів націлених на оптимізацію податкової політики на рівні підприємства також доцільно удосконалювати фіскальне середовище функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання, оскільки воно значною мірою впливає на рівень ділової активності, інвестиційну привабливість та стабільність бізнесу.

Удосконалення фіскальної політики є ключовим завданням для держави, що прагне забезпечити економічне зростання, зниження тінізації та формування сприятливих умов для розвитку підприємництва.

Таблиця 2.6 – Напрями удосконалення податкової політики ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС»

Напрямок удосконалення	Характеристика
Оптимізація структури витрат для зменшення бази оподаткування	<ul style="list-style-type: none"> – Переглянути склад витрат, які впливають на оподатковуваний прибуток. – Активніше використовувати податкові коригування, передбачені Податковим кодексом. – Розглянути можливість включення витрат на навчання персоналу, рекламу, інновації тощо до валових витрат.
Покращення управління ПДВ	<ul style="list-style-type: none"> – Планування структури продажів і покупок з метою максимально ефективного відшкодування ПДВ. – Зменшення частки операцій, що не дають податкового кредиту (наприклад, операції суб'єктами господарювання, які не є платниками ПДВ).
Впровадження стратегічного податкового планування	<ul style="list-style-type: none"> – Скласти прогноз податкового навантаження на 1–3 роки з урахуванням очікуваних змін у законодавстві. – Визначити точки ризику й періоди пікових податкових платежів для балансування грошових потоків.
Регулярний моніторинг та аудит податкових показників	<ul style="list-style-type: none"> – Здійснювати щоквартальний аналіз податкового навантаження (як відсоток до доходу та прибутку). – Проводити внутрішні податкові аудити для виявлення ризиків задовго до перевірок податкових органів.

Джерело: запропоновано автором

Основні напрями удосконалення фіскального середовища функціонування бізнесу в Україні зображені на рисунку 2.4.

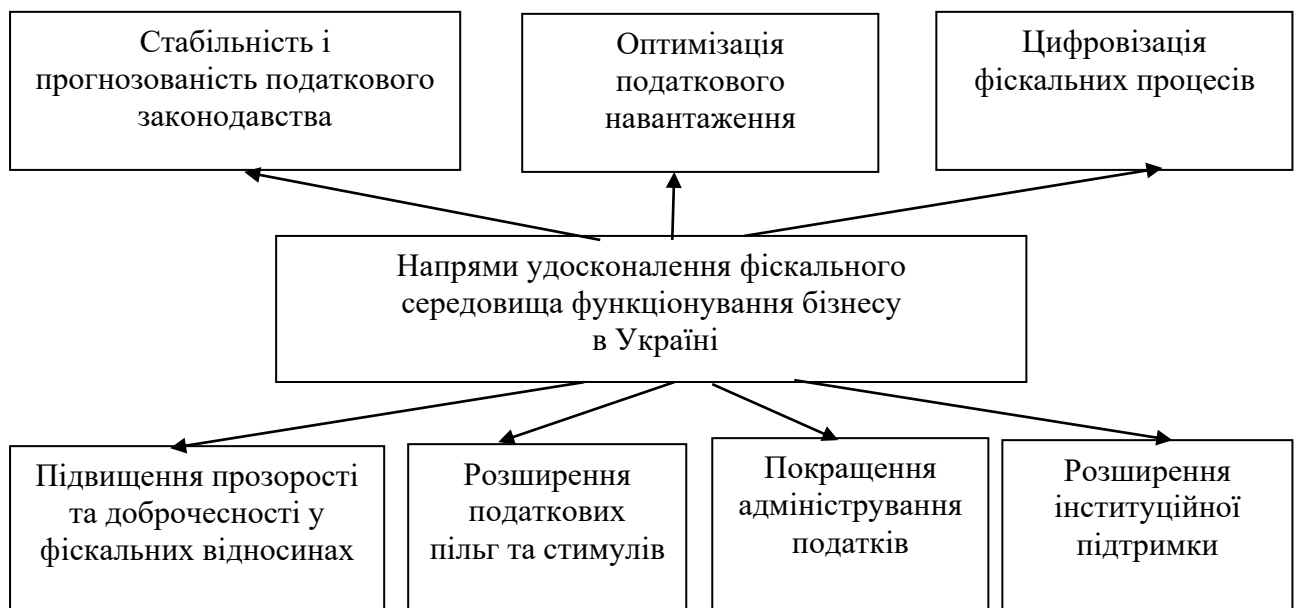

Рисунок 2.4 – Напрями удосконалення фіскального середовища функціонування бізнесу в Україні

Джерело: запропоновано автором

Одним із ключових напрямів удосконалення фіскального середовища функціонування бізнесу є забезпечення стабільності та прогнозованості податкового законодавства. Часті зміни нормативно-правової бази створюють невизначеність для підприємців і ускладнюють планування фінансової діяльності. Тому важливо закріплювати довгострокові фіскальні стратегії, завчасно інформувати платників податків про майбутні зміни та забезпечувати перехідний період для їх адаптації. Крім того часті зміни податкового законодавства негативно позначаються на інвестиційній привабливості нашої країни і не дозволяють залучати необхідний обсяг зовнішніх інвестицій.

Наступним важливим напрямом є оптимізація податкового навантаження. Зменшення фіскального тиску на вітчизняний бізнес, особливо на малі підприємства, через зниження ставок окремих податків, перегляд механізмів нарахування штрафів і пені, а також запровадження справедливого підходу до визначення податкової бази дозволить підвищити рівень ділової активності суб'єктів господарювання та сприятиме масштабуванню їх діяльності, що особливо гостро постає в умовах нестабільності економічного середовища.

Важливу роль у формуванні сприятливого фіскального середовища для функціонування бізнесу відіграє цифровізація та впровадження нових податкових сервісів. «Одним із ключових напрямів цифрової трансформації податкової системи виступає автоматизація процесів податкового адміністрування. Завдяки впровадженню сучасних інформаційних технологій державні органи отримують можливість оперативно та ефективно збирати, обробляти й аналізувати податкову інформацію, що позитивно впливає на рівень фіскальної дисципліни. Особливе значення має застосування електронного документообігу, який істотно скорочує адміністративні витрати, знижує залежність від людського фактору та забезпечує прискорення обробки звітності. Водночас використання «інтелектуальних» податкових декларацій дає змогу автоматизовано формувати та перевіряти звітні дані на основі цифрових джерел, інтегрованих у податкову систему» [7]. Активне впровадження електронних сервісів, автоматизація податкової звітності та контролю, використання цифрових рішень дозволяють підвищити ефективність

адміністрування, мінімізувати контакт із податковими органами, знизити ризики корупції та помилок у звітності.

Не менш актуальним напрямом є забезпечення прозорості та доброчесності у фіскальних відносинах. Для цього необхідно забезпечити відкритість роботи фіскальних органів, виключити вибірковість у проведенні перевірок, а також формувати податкову культуру як серед платників, так і серед представників контролюючих структур.

Податкова служба має бути максимально прозорою у своїй діяльності. Це означає чітке та доступне інформування про податкову політику, процедури, права та обов'язки платників податків. Публікація статистичних даних, результатів перевірок (без порушення конфіденційності), звітів про використання бюджетних коштів – все це сприяє більшій підзвітності та зменшенню корупційних ризиків.

Виключення вибірковості у проведенні перевірок, що означає, що податкові перевірки не мають бути інструментом тиску чи репресій. Вони повинні ґрунтуватися на чітких критеріях ризику, бути об'єктивними та неупередженими. Впровадження автоматизованих систем аналізу ризиків та публікація методик відбору підприємств для перевірок допоможе виключити суб'єктивний фактор і забезпечити рівні умови для всіх платників.

Формування податкової культури є двостороннім процесом, що охоплює як платників податків, так і представників контролюючих органів. Для бізнесу це означає усвідомлення важливості своєчасної та повної сплати податків як внеску у розвиток суспільства. Для податківців – це дотримання етичних норм, професіоналізм, чесність та доброзичливе ставлення до платників податків, адже вони є не каральним органом, а партнером у забезпеченні фінансової стабільності держави.

Особливу увагу слід приділити розширенню системи податкових стимулів. Йдеться про запровадження пільг для новостворених підприємств, бізнесу у сфері інновацій та експорту, а також підприємств, що функціонують у депресивних регіонах, прифронтових зонах. Такі заходи сприятимуть

залученню інвестицій, розширенню виробництва та підвищенню конкурентоспроможності.

У процесі формування сприятливого бізнес-середовища на місцевому рівні важливу роль відіграють місцеві податки та збори, оскільки органи місцевого самоврядування мають повноваження встановлювати ставки податків в межах, визначених законодавством, а також надавати податкові пільги з даного податку. Утім, на практиці виникає низка суперечностей. Зокрема, у фінансово спроможних територіальних громадах відсутня мотивація встановлювати максимальні ставки податку на майно, відмінне від земельної ділянки як для бізнесу так і для населення, оскільки надходження від нього не становлять істотної частки місцевих бюджетів. До того ж збереження низьких ставок сприяє підтримці політичної лояльності виборців до місцевої влади. Водночас саме в таких громадах підвищення ставок податку на нерухомість до максимально допустимого рівня навряд чи суттєво вплине на конкурентоспроможність бізнес-середовища. Натомість менш забезпечені громади, прагнучи збільшити доходи до своїх бюджетів, часто вдаються до підвищення ставок цього податку, що створює ризик втрати інвестиційної привабливості та ускладнює конкуренцію за залучення підприємницької діяльності на свою територію.

Для вирішення проблеми незбалансованого застосування податків на місцевому рівні, що створює нерівні умови для бізнесу в різних громадах та може стримувати інвестиції, доцільно реалізувати комплекс заходів на законодавчому, адміністративному та аналітичному рівнях: встановлення уніфікованих підходів до визначення ставок, зобов'язання органів місцевого самоврядування публічно обґрунтовувати зміни ставок, подавати економічні розрахунки впливу на бізнес та інвестиції, створення платформ для моніторингу податкових умов у громадах, де підприємці можуть порівнювати ставки, умови й рівень відкритості.

Удосконалення фіскального середовища також неможливе без підвищення якості адміністрування податків. Зменшення кількості звітних форм, впровадження ризикоорієнтованого підходу до перевірок і стимулювання

добровільної сплати податків допоможуть знизити адміністративне навантаження на бізнес та підвищити ефективність податкової системи. «У той час як у більшості європейських країн податковий контроль має превентивний характер і спрямований на запобігання можливим порушенням, в Україні він здебільшого використовується для виявлення вже наявних фактів несвоєчасного або неповного виконання податкових зобов'язань. У зв'язку з цим доцільно зосередити контрольні заходи на платниках, щодо яких були виявлені порушення податкового законодавства, водночас мінімізуючи втручання фіскальних органів у діяльність сумлінних та законослухняних суб'єктів господарювання» [25, с. 33].

Одним із пріоритетних напрямів удосконалення фіскального середовища є розвиток інституційної підтримки суб'єктів господарювання. Це передбачає створення комплексних механізмів допомоги підприємцям у взаємодії з податковими органами та у виконанні ними фіскальних зобов'язань. Зазначена підтримка має на меті не лише оптимізацію податкового адміністрування, а й формування культури добровільного та відповідального дотримання податкового законодавства.

Основними компонентами даної підтримки є:

- забезпечення якісного, доступного та оперативного інформування бізнесу щодо застосування податкового законодавства, особливостей обліку та процедур звітності.

- створення уніфікованої точки доступу для отримання фіскальних та супутніх послуг, що сприятиме спрощенню реєстраційних, звітних та комунікаційних процедур.

- організація систематичних навчальних заходів, вебінарів, семінарів, а також розробка інформаційних матеріалів та онлайн-платформ, з особливим акцентом на підтримці новостворених підприємств.

Загалом, інституційна підтримка має функціонувати як постійно діючий інструмент, що сприяє уникненню податкових правопорушень, формуванню прозорого та відповідального бізнес-середовища, зниженню рівня тіньової

економіки та налагодженню конструктивного діалогу між державою та бізнесом.

Отже, удосконалення фіскального середовища функціонування бізнесу має бути комплексним, багаторівневим і системним. Його реалізація сприятиме формуванню стабільного, прозорого та стимулюючого податкового середовища, що, у свою чергу, забезпечить зростання підприємницької активності, легалізацію економіки та зміцнення фінансової основи держави.

Висновки

У першому розділі кваліфікаційної роботи систематизовано погляди науковців на сутність поняття «фіскальне середовище» та виокремлено інституційний, функціональний, системний та регуляторний підходи до трактування його змісту. У роботі досліджено ознаки, які притаманні фіскальному середовищу функціонування бізнесу та визначено, що до фіскального середовища функціонування бізнесу охоплює: систему оподаткування бізнесу; доступ до державних фінансових ресурсів; механізми податкового контролю й звітності; стабільність та передбачуваність фіскальної політики.

У роботі систематизовано основні завдання, методи та інструменти реалізації податкового регулювання розвитку бізнесу та запропоновано систематизувати податкове регулювання за наступними ознаками: за методами регулювання, за цілями регулювання, за термінами реалізації заходів, за рівнем регулювання. У ході дослідження виокремлено ключових чинників, які впливають на ефективність функціонування суб'єктів господарювання в межах існуючої фіскальної системи.

У другому розділі кваліфікаційної роботи здійснено аналіз фіскального середовища функціонування бізнесу в Львівській області, розглянуто обсяги надходжень податків та зборів до бюджетів різних рівнів зібраних ГУ ДПС у Львівській області у 2022-2024 роках. Аналіз податкових надходжень до місцевих бюджетів Львівської області у динаміці за три роки свідчить про загальну стійкість фіскального середовища, з одночасним перерозподілом джерел доходів. Попри зменшення надходжень з ПДФО внаслідок законодавчих змін, інші джерела – зокрема єдиний податок, податки на майно та військовий збір – продемонстрували позитивну динаміку, що частково компенсувала втрати бюджету та засвідчила зростання ролі малого бізнесу в наповненні місцевих бюджетів. У 2024 році управлінням податкового аудиту ДПС у Львівській області проведено 1188 планових та позапланових перевірок,

що на 158 перевірок (на 11,7 %) менше, ніж у 2023 році (1346 перевірок). Також було здійснено 1893 фактичні перевірки та узгоджено фінансових санкцій на суму 39,6 млн грн, що на 29,1 млн грн більше, ніж у 2023 році (10,5 млн грн). За підсумками всіх перевірок донараховано податкових зобов'язань на загальну суму 1484,4 млн грн, що на 989,2 млн грн більше, ніж у попередньому році (495,2 млн грн).

У 2024 році ДПС у Львівській області активно здійснювала заходи, спрямовані на покращення фіскального середовища функціонування суб'єктів господарювання. Такі ініціативи сприяють відкритому діалогу між владою та бізнесом, підвищенню податкової обізнаності та формуванню сприятливого клімату для ведення підприємницької діяльності в регіоні.

У роботі проаналізовано фінансово-господарську діяльність ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС», м. Львів. На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що підприємство демонструє активне зростання обсягів господарської діяльності впродовж 2022–2024 років. Значне збільшення як необоротних, так і оборотних активів свідчить про інвестиційний розвиток, модернізацію матеріально-технічної бази та розширення операційної діяльності. Особливо помітним є зростання основних засобів, незавершених капітальних інвестицій та витрат майбутніх періодів, що вказує на розбудову виробничої або комерційної інфраструктури. Водночас суттєві зміни в структурі дебіторської заборгованості, зокрема різке зростання внутрішніх розрахунків та виданих авансів, можуть свідчити про зміну фінансової політики або внутрішньої організаційної структури підприємства. Показове також суттєве зростання запасів, що може бути наслідком підготовки до розширення виробництва чи реалізації, або реакцією на зростання попиту. Однак варто звернути увагу на зменшення грошових коштів, що може ускладнити поточну ліквідність підприємства в разі зовнішніх шоків.

ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» перебуває на загальній системі оподаткування та є платником ПДВ. У 2023 році зобов'язання з податків та зборів ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС», у порівнянні з 2022 роком зросли на 251,69 %. Таке суттєве зростання може бути пов'язане з розширенням масштабів діяльності

підприємства, збільшенням обсягів реалізації. Водночас у 2024 році зобов'язання знизилися, у порівнянні 2023 роком, на 37,97 %, що свідчить про певну оптимізацію податкових витрат.

Витрати з податку на прибуток поступово зростали протягом аналізованого періоду. Так, у 2023 році, у порівнянні з 2022 роком їх обсяг зріс на 67,98 %. У 2024 році обсяг сплаченого податку на прибуток, у порівнянні з 2023 роком зріс на 40,51 %. Витрати з податку на додану вартість (ПДВ) підприємства також істотно зросли протягом аналізованого періоду. Така динаміка свідчить про зростання обсягів реалізованої продукції, оскільки ПДВ нараховується на вартість товарів і послуг.

На основі проведеного аналізу показників фінансово-господарської діяльності ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» за 2022–2024 роки, а також оцінки рівня його податкового навантаження, можна дійти висновку, що підприємство працює в умовах нестабільного фіскального середовища, що характеризується значними коливаннями обсягів податкових зобов'язань та нерівномірним розподілом податкового тиску між окремими видами платежів. У зв'язку з цим виникає необхідність удосконалення податкової політики підприємства, орієнтованої не лише на дотримання чинного податкового законодавства, але й на ефективне управління податковими витратами, стратегічне планування фіскальних платежів та максимальне використання передбачених законодавством пільг і стимулів. У цьому контексті було запропоновано конкретні напрями вдосконалення податкової політики ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС», які дадуть змогу більш ефективно планувати податкові платежі, зменшити податкове навантаження та забезпечити стабільний розвиток підприємства в умовах змінного податкового середовища.

Окрім запропонованих заходів націлених на оптимізацію податкової політики на рівні підприємства також доцільно удосконалювати фіскальне середовище функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання, оскільки воно значною мірою впливає на рівень ділової активності, інвестиційну привабливість та стабільність бізнесу.

Список використаних джерел

1. Боднарюк І. Л. Тенденції розвитку благодійництва та особливості оподаткування в Україні в умовах війни / І.Л. Боднарюк, Т.В. Мединська, Н.М. Ногінова // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. – 2024. – № 43. – С. 114-125.
2. Винник Т. М. Особливості оподаткування бізнесу в умовах війни [Електронний ресурс]/ Т.М. Винник // Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. – 2022. – №6. – Режим доступу: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-04-04/2022-6-04-04>
3. Вірт М. Я. Податкове регулювання розвитку малого бізнесу / М. Я. Вірт, О. Ю. Клепанчук // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. – 2017. – Вип. 53. – С. 76-81.
4. Возняк Г. В. Регіони України в умовах посилення кризових явищ: проблемно-орієнтовний аналіз фінансових змін / Г.В. Возняк // Регіональна економіка. – 2024. – №3. – С. 81-95.
5. Волковський Є. І. Бюджетний потенціал та потенціал бюджету території: методичні аспекти / Є.І. Волковський, Е.М. Котіна, М.М. Степура // Проблеми економіки. – 2014. – № 4. – С. 357-362
6. Ганзюк С. М. Цифрова трансформація податкової системи України/ С.М. Ганзюк, Є.О. Буднік // Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. – 2024. – № 2(9). – С. 104–110.
7. Гончар Л.В. Цифровізація податкової системи: основні напрями та перспективи [Електронний ресурс]/ Л.В, Гончар, А.О. Літвінова // Ефективна економіка. – 2025. – Режим доступу: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee>
8. Гончаренко Н. Фіскальний інструментарій як ключовий елемент систем и регулювання економічного розвитку держави на макрорівні / Н. Гончаренко, Р. Доля, Д. Сурін // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2016. – Вип. 5. – С. 90-93.

9. Грановська І. В. Напрями вдосконалення оподаткування малого бізнесу в Україні / І. В. Грановська // Причорноморські економічні студії. – 2020. – Вип. 50(2). – С. 100-103

10. Грановська І. В. Сучасний стан розвитку оподаткування малого бізнесу в Україні / І. В. Грановська // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2021. – № 3. – С. 114-121

11. Гуцалюк О. І. Цифровізація податкової роботи підприємства через використання електронних сервісів податкових органів / О.І. Гуцалюк // Вісник Національного транспортного університету. – 2022. – Вип. 4 (54). – С. 42–46.

12. Затонацька Т. Г. Теоретична сутність та особливості формування фіскального простору / Т.Г. Затонацька, О.Є. Ткаченко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Економіка. – 2016. – № 3(31). – С. 119–125.14

13. Звіт про виконання Плану роботи Головного управління ДПС у Львівській області на 2022 рік [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт ДПС у Львівській області. – Режим доступу: <https://tax.gov.ua/data/files/271718.pdf>

14. Звіт про виконання Плану роботи Головного управління ДПС у Львівській області на 2023 рік [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт ДПС у Львівській області. – Режим доступу: <https://tax.gov.ua/data/files/384823.pdf>

15. Звіт про виконання Плану роботи Головного управління ДПС у Львівській області на 2024 рік [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт ДПС у Львівській області. – Режим доступу: https://lv.tax.gov.ua/data/material/000/736/865280/13_Lv_v_Zv_t_Plan_2024.pdf

16. Іваненко В. Податкова політика суб'єктів малого бізнесу під час воєнного стану [Електронний ресурс] / В.Іваненко, С. Лайчук, Г. Хоменко // Економіка. Управління. Інновації. – 2023. – № 1 (32) – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/37674/1.pdf>

17. Канцур І. Фіскальний механізм: сутність, інструменти та принципи його дії / І. Канцур // Світ фінансів. – 2015. – № 4. – С. 117-129.

18. Карпова Т.С. Механізм ефективного функціонування підприємств: податковий аспект / Т.С. Карпова // Економіка і організація управління. – 2020. – № 3 (39). – С. 121-132

19. Князькова В. Я. Особливості оподаткування бізнесу в Україні в умовах воєнного часу / В.Я. Князькова, В.І. Криленко, О.В. Рудінська // Modern research in world science: The 11th International scientific and practical conference, Lviv, January 29-31, 2023. – С. 1273–1277.

20. Коба О.В. Шинкар Ю.Л. Порівняльний аналіз загальної та спрощеної системи оподаткування: особливості застосування, проблеми та напрями їх вирішення / О.В. Коба, Ю.Л. Шинкар // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2019. – Вип. 25(1). – С. 116–120.

21. Кузькін Є. Ю. Формування фіскального простору місцевого самоврядування в умовах децентралізації державних фінансів / Є.Ю. Кузькін // Проблеми економіки. –2018. –№ 2. –С. 328-334

22. Лабунський О.О. Єдиний податок для приватних підприємців в умовах воєнного стану / О.О. Лабунський // Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. – 2022. – № 2. – С. 92-102

23. Лаврова-Манзенко О. О. Реалії та перспективи оподаткування малого бізнесу в Україні / О. О. Лаврова-Манзенко, В. Г. Уманська, Є. В. Манзенко // Управління змінами та інновації. – 2024.– № 9. – С. 55-59.

24. Лещенко П.В. Моделювання впливу податкових важелів на розвиток малого бізнесу [Електронний ресурс] / П.В. Лещенко // Економіка та суспільство. – 2024. – Вип. 65. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4447/4384>

25. Лугова Х. Удосконалення адміністрування податків в Україні з урахуванням європейського досвіду / Х. Лугова // Підприємництво, господарство і право – 2018. – №12. – С. 230-233

26. Мединська Т. В. Сутність фіскального середовища стимулювання підприємництва на різних рівнях управління: концептуалізація понять / Т.В. Мединська // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. – 2024. – №79. – С. 150-159

27. Мельник М. І. Розвиток інституційної інфраструктури підтримки бізнесу в регіоні: тенденції і перспективи [Режим доступу]/ М. І. Мельник, І. В. Лещух // Ефективна економіка. – 2019. – № 10. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_10_16

28. Павлютін Ю. М. Цифровізація системи податкового адміністрування: національний та іноземний досвід / Ю.М, Павлютін // Правова позиція. – 2023. – № 3 (40). – С. 145–148.

29. Пірнікоза П. В. Нестабільність законодавчого регулювання фіскального середовища як ендогенний фактор тінізації економіки України / П. В. Пірнікоза // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2018. – Вип. 18(2). – С. 153-159.

30. Пірнікоза П. В. Роль фіскального інституційного середовища у детінізації економіки / П. В. Пірнікоза // Світ фінансів. – 2018. – Вип. 1. – С. 22-34.

31. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n6944>

32. Скрипник С.В. Нові податкові обмеження: вплив на діяльність суб'єктів господарювання / С.В. Скрипник, О.А. Юрченко, О.І. Гринюк // Наукові перспективи. – 2022. – № 4 (22). – С. 249-258.

33. Скрипник С.В. Очікування бізнесу від нової системи оподаткування / С.В. Скрипник, О.А. Боярова, О.А. Дем'янишина // Економіка та держава. – 2022. – №1. – С. 13-18.

34. Соляр В. В. Фіскальне середовище діяльності підприємств в Україні / В. В. Соляр, Ю. А. Ломейко // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Економіка. – 2017. – Вип. 17. – С. 116-129

35. Тітенко З.М. Особливості процесу оподаткування малого та середнього бізнесу [Електронний ресурс] / З.М. Тітенко, О.М. Коцюруба //

Економіка та суспільство. – 2020. – Вип. 22. – Режим доступу:
<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/87/82>

36. Ткачик Л. П. Особливості застосування методів та способів податкового регулювання підприємницької діяльності / Л. П. Ткачик // Науковий вісник НЛТУ. – 2015. – Вип. 25.7. – С. 106-112

37. Фіскальний простір сталого соціально-економічного розвитку держави: монографія / за ред. А. І. Крисоватий. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 332 с.

38. Цимбалюк І. Сутність та складники фіскального простору інклюзивного розвитку регіонів / І. Цимбалюк // Підприємництво та інновації. – 2019. – № 10. – С. 166-171.

39. Цюцяк А. Цифровізація податкової системи: сучасний стан, проблеми та перспективи / А. Цюцяк, В. Цюцяк, І. Цюцяк // Галицький економічний вісник. – 2023. – Вип. 4 – 48-55

40. Чернець І. Теоретико-організаційні засади функціонування регіонального фіскального простору / І. Чернець // Світ фінансів. – 2022. – № 4 (73). – С. 102-111

